

Az általam közrebocsátott

„SIREMLÉK-ALBUM”

czéljából az ország különböző vidékein s a dunafejedelemségekben felállított ügynökségekre vonatkozólag van szerencsém az illető ügynök urak névsorát azon tiszteletteljes értesítés mellett közzétenni; hogy az érdekelt Album nagyválasztékú mintarajzai után s azokhoz mellékelte nyomtatott árszabályzat szerint mindennemű megrendelések sirkövekre, épület-munkákra, emlékszobrokra, feszületekre, keresztelőd-medenczékre, s egyéb márványművésziményekre ugyanazok által elfogadtatnak s pontosan fogantatottatnak.

Az illető ügynök urak névsora következik:

Almásban: Beck Mór.
Alsó-Jász-Szent-Györgyön: Gallovich János.
Abrudbányán: Remetey Ignác.
Aradon: Andrányi Károly.
Apathiban: Weidinger Zsiga.
Arokszálláson: Strasser David.
Abonyban: Hutkay Sándor.
Besztercebányán: Palkovich L.
Brallában: Sreter Illés.
Bukarestben: Stühr Károly.
Battaszéken: Koller St. J.
Brassóban: Zúrner Ferencz.
N.-Becsereken: Schaffer Péter.
Békésen: Konsitzky János.
B.-Csabán: Singer D. A.
Belgrádon: Bucovalla és Meijovics.
Bezsdában: Schwell E. T.
Beszterczén: Kelp Frigyes.
Bogsdánban: Blachuty J. fiai.
Brodon: Dimovic D. N.
Bonyhádon: Straicher Benő.
Beodrán: Karácsonyi Miklós.
Csakóván: Dina György.
N.-Csanadon: Telb Sz. János.
Czegleden: Gombos Pál.
Csongrádon: Marsies Ignác.
Deveserben: Steuer József.
Dobsinban: Gömöry Gusztáv.
Dömölkön: Tucsányi Andor.
Dályan: Weisz testvérek.
Décsen: Krémer Samu.
D.-Földváron: Nadhera Pál.
Ekeken: Szál Antal.
Egerben: Polereczky Gyula.
Eperjesen: Polt Ferencz.
Erzsébetvárosban: Szenkovics Z.
Eszéken: Flambach Alajos.
Fehérgyarmaton: Balika Sándor.
Fehérlétfőn: Schöcherko A.
Felsőbányán: Husovszky Gyula.
Félegyházán: Molnár Alajos.
Fogarason: Novák János.
Galacson: Metaxa A.
Gurcuvóban: Waldner Vilmos.
Göllniten: Szentistvány F. J.
B.-Gyarmathon: Gazdik Lajos.
Gyöngyösön: Kozmáry János.
Gyulan: Dobay János.
Högyeszen: Rausz S. öv. és fiai.
Halason: Hirschler Dávid.
Hátszéken: Lengyel A. és fiai.
Hatzfelden: Schnur Ferd. S.
Hódson: Rausch Antal.
Hódmező-Vasárhelyt: Szokolovits L.
Jassyban: Baumgartner Frigyes.
Jászberényben: Holczter testvérek.
Iglón: Schwartz A. W.
Ipolyshon: Mikulásky Gyula.
Kassán: Jermy Károly.
Káransebes: Engels Mátyás.
Kaposvárott: Leipzig Antal.
Károlyvárott: Fröhlich Albert.
Karlovczón: Gyarmathy Gusztáv.
Károlyfehérvárott: Materny Emil.
Kálocsán: Loidl József.
N.-Kauziban: Kocskes János.
Krajobán: Vidacs István.
Kecskeméten: Papp Mihály.
Késmarkon: Szopko C. N.
Kézdi-Vasárhelyt: Csizsar Mihály.
N.-Kikindán: Kissinger Mátyás.
Kis-Körösön: Teichner Illés.
Kolozsvárott: Tauffner Ferencz.
B.-Kömlöcsön: Csernik Gusztáv.
Kulán: Bosnyák J. utóda.
Kun-Sz.-Miklóson: Leachitz Mátyás.
Mun-Sz.-Mártonban: Nitsch Márton.
Körmöczbányán: Jánosy J. öv.
Léván: Missik J.
Lippán: Vinternitz és Büchler.
Lompalánban: Rojesko J.
Losonczon: Geduly Albert.
Lovrinban: Krausz Péter.
Lugoson: Schiesler A.
Makón: Böhm Albert.
M.-Vasárhelyt: Fogarassy Döme.
Medgyesen: Guggenberger F. J.
Miskolczon: Bédé László.
Munkácsen: Tóth Károly.
Nagy-Károlyban: Nasch és Weisz.
Nyirbátorban: Legényi Ede.
Nagy-Kauziban: Vucsek János.
Nagybányán: Haracsok János.
Nagy-Kalliban: Mandl Salamon.
Nagy-Enyedben: Hank K. Adolf.
Nagy-Körösön: Szikszay L.
Nagy-Sz.-Miklóson: Karl Nándor.
Nagy-Sinken: Potoczky Péter.
Nagy-Varadon: Sdravich János.
Nyitrán: Filberger R. A.
Nyíregyházán: Kralovszky L.
Oravicán: Becher József.
Orsován: Böhm Károly.
Orsházán: Vangel Mihály.
Ószadon: Fábán Mihály.
Pápan: Bermüller József.

E vállalatomnak szíves pártolását azon bizalomba helyezem, melyben szerencsés valék eddig is

Gerenday Antal,

első orsz. szab. márványműgyártulajdonos.

Gyermek vászonmű-készletek,

u. m.: ingek, lábravalók, korsettek, ellenzők, piqné-takarók, körtét főkötők s a t.

Keresztelő-vánkosok és zubonykák

fonott vagy vas bölcsők, egészen felszerelve minden áron.

Női vászon-készletek,

4gyműek, nappali és éjjeli ingek, nadrágok, korsettek, fűsülő-köpenyek, zsebkendők, szoknyák s a t. asztalnémetek, törülközők s a t.

Kész mennyasszonyi készletek

bármely áron, mennyasszonyi ruhák selyemből vagy illusioból, és mítus koszorúk.

Finom himzések, fehérneműek, csipkék,

gallérok és kélzők, főkötők, hálók, szüvetek, szélek és betétek s a t.

Függönyök és függönyszöveteket

ajánl

TÜRSCH F.

Pesten, váci-utca 19-ik szám a., a nagy Kristóf mellett.

Megrendelések postai utánvét mellett gyorsan teljesíttetnek.

Részletes árjegyzékek bérmentve. 1319 (14—0)

KÁNYA JÓZSEF

(előbb Böhm és Kánya)

Pesten, József-tér 10-ik sz. a.,
ajánlja

minden évszakra
legújabb bel- és külföldi
női-divatárú
raktárát.

1168 (19—0)

Titkos
BETEGSÉGEK,
ujjonnan keletkezettek
8 nap alatt
minőségére nézve
48 óra alatt
meggyógyítanak
dr. Fux J.

23 év óta fenálló rendelői intézetében, anélkül, hogy a beteg foglalatosságában háborgatnák.
Rendel: d. u. 1—4 óráig.
Tiszteletdíjjal ellátott levelek a leggyorsabban eszközölnétek.
Lakása: Király-utca, 24. sz. a. 1-ső emelet. 1876 (8—12)

Eladó-birtok.

Zalamegyében, Zala-Egerszegtől 1/4, a topor-kiszárai vasút szelvény állomástól szinte 1/4 órányira fekvő 200 hold jó minőségű tájósított birtok (mely 4—500 holdra kiegészíthető), urilakházzal és gazdasági épületekkel, szabad kézből, jutányos áron, és kedvező feltételek mellett, eladó. — Bővebb tudomást vehetnek A. B. betűkkel czimzett bérmentes levelekre, Z.-Egerszeg postae restanté. 1522 (4—4)

Régi pénzeket

és mindennemű régiséget, drágakövet, gyöngyöt, színeskővet, aranyat, ezüstöt, ásványokat vesz és cserél a legmagasb áron. 1428 (1—2)

Régiségek és természetiek irodája,

Dorottya-utca 11-ik sz. a. Pesten, a Lloydnak átellenében,
hol egy nagy választékú raktár mindennemű régiségek, régi pénzek, gombok, óvek és mentekötők, a legelőbb áron, egy-egy szintén egy nagy raktár ásványok, lepkek, bogarak, madárőrök, tojások, ávesszemek is találhatók.

GRIMAULT és TÁRSA gyógyszerészek Matico-injectiója és matico-tokocskái

PÁRISBAN (Rue Richelieu 45).

1395 (14—32)

Uj gyógyszer, mely a Perni matico-fa leveleiből van készíte a gonorrhoe gyors és eszálhatlan gyógyítására a nélkül, hogy a belső részekben feszültséget vagy gyuladást idézne elő. Dr. Ricord s a párisi orvosok többje ezen szer megjelenése óta minden más gyógyszerreket mellőznek. Az injectio, a betegség kezdetekor a tokocskák idült esetekben, mikor a copahú, cubeha s más érczes alapokon fekvő injectiók hatására eredmény nélküliek maradtak — alkalmaztatik. — Az injectio ára 2 ft., a tokocskák ára 2 ft. 50 kr. A főkötők léteznek TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerésznél, Pest király-utca 7. sz. a.

Szakáll-hagyma, nem pomádé!

Ez egy új találmány ezikk, mely biztos hatása által a teljes és erős bajusz és szakáll növeését gyorsan és eszálhatatlanul előmozdítja; négy-hat hónapon át való folytonos használat által az ifjú egyének biztos sikert aratnak.

Egy üveg ára 2 ft. 10 kr. Postai küldésnél egy üveg pakolásért 20 kr., azontul minden darabnál 5 kr. többlet számíttatik. A küldés csak készpénzfizetés vagy postai utánvét mellett eszközölthetik. Megrendeléseket elfogad

Pesten: TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerész ur, király-utca 7. sz.
Bécsben: Weinberger Zsigmond ur, Rothenthurmstrasse Nr. 3.
Prágában: Fragner B. gyógyszerész ur, Kleinseite.
Krakóban: Stockmar Ernő gyógyszerész ur.

11-ik szám.

Tizenharmadik évfolyam.

Pest, márczius 18-án 1866.

Előfizetési feltételek 1866-dik évre: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Fél évre 5 ft.
Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — Csupán Politikai Ujdonságok: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokak illetégek, 1866. január 1-től kezdve: Egy, négyszer használt peti sor ára, vagy annak helye egyszeri gátatnál 10 kr. háromsor- vagy többesröri gátatnál csak 7 kr. ba számíttatik. — Külföldre nézve kiadó-hívalatunk számára hirdetményeket elfogad, Hamburg és Altonában: Haasenstrein és Vogler. — M.-Frankfurtban: Jaeger könyvkereskedése; Bécsben: Oppelk Alajos. — Bélyeg-díj, külön minden gátat után 30 ujkr.

Gaál József.

(1811—1866.)

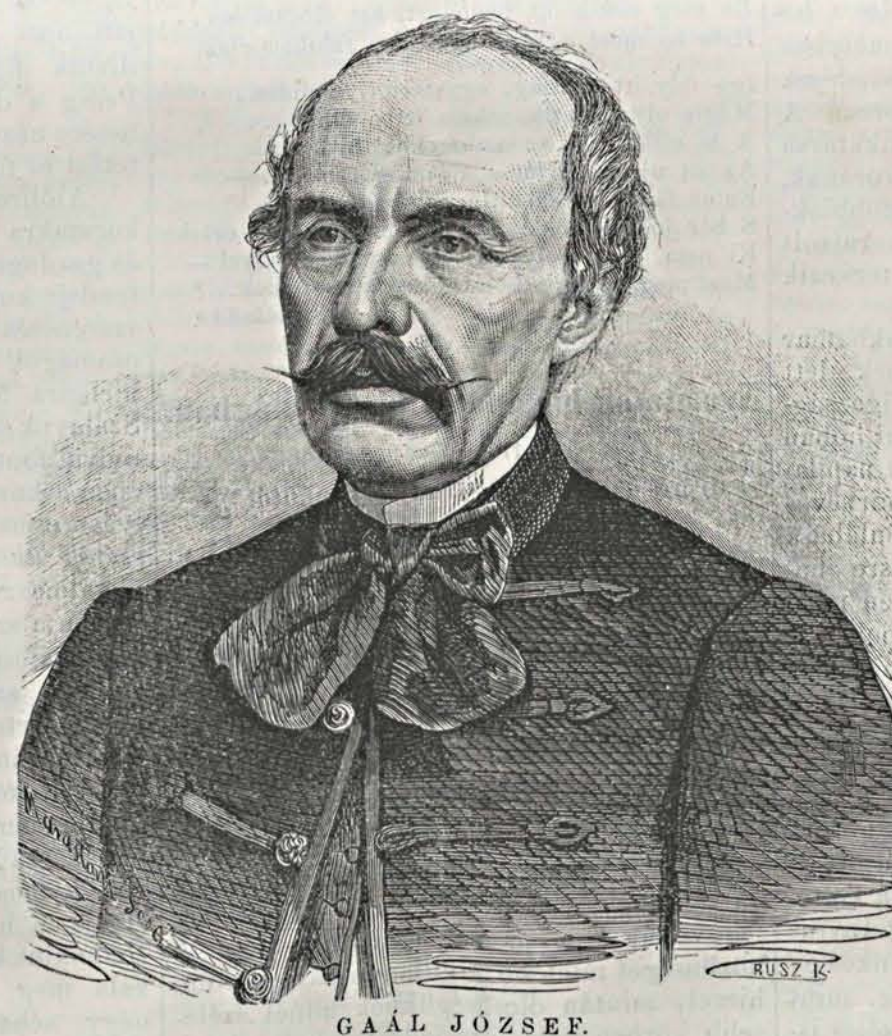
Csak a mult napokban szolítá ki a végzet soraink közül Gaál Józsefet, ki egykor színtén egybetartó lánczszem, lépcső volt irodalmi életünkben; lépcső, egy szerencsésb nemzedéket magasbra juttató. Lyrai kísérletein, beszélyein s genrékein ügyes írói kéz fog ismeretlen s kivált néhány színműve színpadainkon még ezután is szívesen látott vendég marad. — de főérdeme a népi elemben fekszik, melylyel műveiben Czuczor s maga Vörösmarty mellett öntudatosan hazatá, Petőfi és Arany művészeibb iskoláját előkészíté.

Gaál József, a Károlyi grófok egyik köztisztelőben állott gazdatisztjének gyermeke, 1811-ben Nagy-Károlyban született. Szülővárosában kezdé tanulmányait, melyek folytatására Szatmárra s innét Budára küldetett. Nem sokáig késett azonban csapásaival a sors. Gaál, mint tanuló ifju anyját veszíté el s midőn Budáról a hetedik osztályt végzett fiu szüniőre hazatért, jó anyja helyett egykori gazdasszonyuk uralkodott szülői házában. Atyja e gazdasszonyt nőül vevé. A hatalomra vergődött mostoha nem várt soká, hogy férjét fiával összeveszítse, Gaál végkép szakított atyjával s teljesen gyámoltalanul jött fel Budára, tanulmányait folytatandó. Önmagára hagyatva, leckeadásból s irományok letisztázásából tengette életét. Önmagára hagyatva, mindinkább világos lön előtte a cél, melyet életfeladatává tűzött. Magános óráiban, már ekkor a költészetben keresett kárpótlást: gyakran egy nap alatt öt-hat költészeti kísérletet írt meg. Később a jogi tanfolyamra iratta be magát a pesti egyetemen, egy időben a nálánál ifjabb B. Eötvössel és Szalayval, kiknek barátságát már ekkor megnyeré s mindvégig bírta.

1835-ben a tanfolyam végeztével a m. királyi helytartótanácsnál kapott alkalmazást, közben az irodalom terére is kilépett

első dolgozataival. Irodalmunk ekkor átmeneti korszakát élte: a romanticismusa, — a népiesbe. Bár Vörösmarty ekkor hallatá lyrájának legkedvesb hangjait, érezni lehetett, hogy a költészeti légrék is lassankint változni kezd. Mindenki érzé a küszöbön álló újítás előszelét; ugrásra a szellemi életben sincs példa, be kellett tehát állani az átmeneti korszaknak. Ez átmenet bajnokává csapott fel Gaál József is.

1836-ban megjelent „Szirmay Iloná” két kötetes regénye, mely ép úgy egybekötő hid

GAÁL JÓZSEF.

Fáy András és Jósika Miklós között, mint az Athenaeum és Honderűben megjelent, népies elem felé vonzó daltos költeményei, Vörösmarty és Petőfi, s később színművei a német bohózat s magyar népszínmű között. Bár elvitáztatlanok is Gaál költészetének, Szirmay Iloná-ban és itt-ott lyrai verseiben is mutat-

kozó fénylőbb jelei: de Vörösmarty és később Petőfi, Fáy és Jósika költészetének búv-hatása mellett, Gaál művei háttérbe szorultak.

Másutt, a színpadi műzsánál kereste bábójait.

A harminczas és negyvenes évek közé esik az idő, midőn a Kisfaludy Károly halálával meddön maradt vigjáték terére versenyezve lépett egy ifju nemzedék. B. Eötvös, Szigligeti, Nagy Ignác, Munkácsi és mások nemes vetélkedéssel keresték a komikum pálmáját. Ez ifju nemzedék törekvésének sikerét — Gaál József előzte meg.

A színpadainkon divott német bohózatot honi talajba ülteté át; meglehet, nem is annyira öntudatos előszámitással, mint ösztönszerű érzéssel és fogékonysággal szegte meg az eddig bevett szabályokat, hogy dramairodalmunknak egy mindaddig betapadt, dús, gazdag forrását nyissa meg.

1837-ben lépett föl „A király Ludason” vigjátékával. A közönség tapsait csakhamar megnyerte e könnyedén írt darabja, noha a költő abban nem annyira indokol, mint ügyesen bonyolít, s inkább párbeszédei élcesek, mint jellemi tartalmasak. „A király Ludason” után csakhamar az ügyes alakok és mesterséges bonyadalmakkal dicsekvő „Pazar fősvények” s „Szerlem és champagne” s „Vén sas” vigjátékok kerültek színe, de még meg nem közelítve azon országos népszerűséget, melyre „Peleskei nótárius” című vig bohózata emelkedett. — Ezen vaudeville-szerű bohózat, még nagyon is bohózat s nem a későbbi demokratikus irányú népszínmű ugyan, de megneveztette a magyart saját fogatkozásaiban, kigonyolása volt az avas obscuritásnak, a czopfos formáknak s a műveltségtől elmaradásnak. Gyadányi népszerű régi műve nyomán a bohózat fő alakjait: Baczur Gazsit, a helytke és elbizakodott szilaj járatust, a kora felfogását ironizáló Tóti Dorka boszorkányt, a bölcs bíró uramat s a

F a l u n .

És megszűnt a zajgás, — mint midőn az éjben Sűrű evezés közt parthoz ért a sarka. — Elhagytam a várost, s a mit nem reméltem, A sors engem önként nyugalomra hajta. Miért is ne lenne itt egy kis nyugalom. Jutalmul annyi hosszú küzkölésnek! Ki ép ezért oly sok örömről lemondtam... Hisz én most egy csendes, kis faluban élek.

Istenem! be boldog, a ki itt születve, Sohasem volt messzebb, mint e táj határán; Ki ne gylana itten szelid érzületre E népek egyszerű örömeit látván... Ugy elnézem őket ünnepen a vasárnap, A mint házak előtt ülnek és beszélnek; Néha kacintok is a szomszéd-leányok... Hisz én most egy csendes, kis faluban élek.

Csendes itt e tájék... úgy érzem magam most, Mint ki háborúból pásztorok közé jut, Az a sűrű lárma mindünnen nem csapdos, Legfelebb ha hallok bögni egy-egy borjut... Aztán ismét csend lesz... mig nem nagyokára Ujra hangzik zaja egy jövő szekérnek, Vagy egy csapat ludnak élénk gágogása... Hisz én most egy csendes, kis faluban élek.

Gyakran elcsúszok a kedves Tiszához, Mely majdnem itt folyik lakásom tövében: Itt sincs semmi lárma, hacsak nem kiáltoz Tul ott ama csordás a másiknak épen... S úgy elmélázgatók néha itt a parton, Mintha ki tudja, mily vágyaim lennének; Pedig talán egy sincs, — ezt jobbnak is tartom... Hisz én most egy csendes, kis faluban élek.

Bejárom a kertet, hova ablakom nyit, S szemlélem a piros ősi bogárkakat; Oly sok van a fákban, sohse láttam annyit, Egy-egy rajba bűnnek, — tán szegénykéik fájnak. Csipős szél is fű már — szőlőnek a cinkék, Nincs már reményezése a fák levelének... S én úgy szeretek itt, — talán el se hinnék, — Hisz én most egy csendes, kis faluban élek.

És eljő az este, — e bűvös keresztut, — A mely összehozza a széledt családot: Ott zörög a szekér... már a kutya is fut, A háziur jött meg, ki csak a tanyán volt. Majd meg a gyerekek jönnek elő szépen. Nem is csoda, mert kinn a sötétben félnek; Én meg nekik ott benn ezt, azt elbeszélem... Hisz én most egy csendes, kis faluban élek.

Igy foly itt a világ, egyszerűn, szeliden, Mégis oly jól élek nekem itten élni!... A ki elfáradt a szemberekbe hitlen. Az itt új erőt nyer s újra fog remélni. — Én is fáradtan és hitlenül jövök el, S bár jól vagyok, ép ez, a mit még sem értek: Ki nem lelem helyem, telve szenvedéllyel — Most meg itt, egy csendes kis faluban élek...? — Benedek Aladár.

Nyomatott hírlapok a kuruczvilágban.

1705—1708.

Történeti értekezés Thaly Kálmántól*.)

A rendszeres hírlapirodalom hazánkban csak a múlt század második felében gyökeresedett meg; azonban némi kezdeményezések, a formászerinti hírlapirodalomnak mintegy előhírnökei, kengyelfutói, időhöz nem kötött röpkévek alakjában, jóval előbb jelentkeztek. Már a XVII-ik században adták ki egyes nyomatott lapok, különösen a karlóci békekötést megelőzőtt diadalutaljes időszakban — tudósításokat tartalmazván a háboru nevezetesebb vívmányairól. A főintézők, ha valami egyszerű győzelemmel áldá meg fegyvereiket a jó sors: siettek, hogy a közönséget mielebb felvilágyozzák az örömhírről, miután dícsőségüknek minél szélesebb körben való elterjedése hűségüknek tömjénezett.

Ekkép valahányszor valami fényes hadi tettet vittek végbe a törökön — s ez kivált a XVII-ik század utolsó negyedében nem volt ritka dolog — majdnem mindannyiszor

*) Ez értekezést szerző a dunántúli történetkedvelők komáromvármegyei összejövetelén tartotta. [Székely]

külön nyomtatott tudósítások, önálló hírlap-alakban, adták ki s hirdették a keresztyén fegyverek diadalját.

Csak hogy az ily tudósítások, bár magyar dolgokról szólnak, minthogy a főhadvezérek idegenek voltak: leg többnyire Bécsben vagy még távolabb külföldön nyomattak, sőt a mikor hazánkban kerültek is sajtó alá: ami fődolog — nem magyar ember tolla fogalmazta azokat, s nem magyar szellem, idegen érdek lengi át sorait. A nyelv is, melyet az ily röpkéveknek használtak, vagy német, vagy latin, olykor olasz.

Ezen XVII-ik századi röpkévet tehát alig-alig mondhatjuk magunkénak. A tulajdonképeni kezdeményezést e tekintetben II. Rákóczi Ferenc fejedelem és kuruczai tették: tösgyökeres magyarok bocsátván közre Magyarországon nyomtatott, magyar szellem által sugalt, s a felkarolt magyar szabadság ügyének igazsága érd-keiben írott hírlapokat. Lehetőleg gyors és hiteles tudósítások ezek a különböző kurucz táborok és hadseregek nevezetesebb működéseiről.

Ezen kurucz hírlapok irodalmunkban még sohasem voltak ismertetve senki által, elfelejtve heverének maig, létezésükről is alig sejtett valaki valamit. Az első, ki e hírlapok egy számának létezését fölemlítette s tartalmából merített: nagyemlékeztető történetirőnk Szalay László volt, a ki a gróf Károlyi-nemzettség levéltárában 1861-ben bukkant rá a „*Mercurius Hungaricus*“ egyik ivére. Ez iv az 1705 dik év tavaszán adatott ki, ugyilátszik Egerben, s különböző tábori tudósításokból áll. Szalay „Magyorsz. Tört.“ VI. k. 245. l. hozza fel, s rövideden csak ennyit említ róla a jegyzetek közt, a hírlapra mint kufőre idézven: „*Mercurius Hungaricus*“ című nyomatott hírlap, a gróf Károlyiak levéltárában.“ Ez idézet volt egyetlen emléke a kurucz hírlapok, illetőleg csupán ezek egy száma létezésének, de e jegyzetek is — ott a könyv lapjának legalján, apró betűkkel szedve — kikerülte az illetők figyelmét: senkisé sem szólott róla. Pedig a dolog nemzetünk múltviteltörténetére nézve fölőtte érdekes, s bővebb ismeretést és figyelembevételt érdemel.

Alólirott a gr. Károlyiaknak a Rákóczi-korszakra nézve megbecsülhetetlen értékű és gazdagságu levéltárában már ötödik esztendeje kutatóknak: az 1865-dik év tavaszán szerencsés volt ugyanott, az M. betű alatti csomagok egyikében meg egy oly kurucz hírlapra bukkannatni, a melyről boldogult Szalaynak sem emlékezik; s e fölfedezés annyival fontosabb, minthogy a megelt hírlap épen a kuruczvilág egyik legdöntőbb befolyású eseményének, az oly végtetszerű *trencsényi ütközetnek* egykoru, részletes leírását tartalmazza. A kedvező véletlen által nekem jutván a szerencse, hogy a kurucz hírlapokról tüzetesen legelőször szóljak, s az imént említett szám tartalmát a t. közönséggel megismertethessem, — mielőtt erre átmenek, néhány sorban elmondom véleményemet e Rákóczi-féle hírlapok eredetéről.

Bécsben I. Leopold engedélyezése mellett még a XVII-ik század végén keletkezett volt a mostani hivatalos „Wiener Zeitung“ elődje, a hajdani „*Wienerisches Diarium*“. Hetenkint kétszer, később háromszor jelenik vala meg, kis negyedréti alakban, néha négy, néha hat levelen. Ez a német újság, mint egykor a Tököllyi, ugy a Rákóczi-háboru keletkezése, azaz 1708 óta a Rákóczi hívségében álló fölkel magyar rendek ügyeit, mint ellenség folyvást a legelferditettebb modorban igyekezett föltüntetni. Zsarolásokat, dúlásokat, soha meg nem történt képtelen kegyetlenkedéseket fogott rájuk, vezéreiket tudatlanoknak, barbároknak, egymással örökké viszálykodóknak, önzőknak, hitegetőknek festé, diadalait elhallgatta vagy végtelenül megkicsinyítette, ellenben fegyvereiknek bármily csekély csorbáját nagyitva, hangos zavakkal kürtölé. Egy szóval, a „*Wienerisches Diarium*“ ot merőben magyargyűlölő, ellenséges szellem lengette át, nemzetükről következetes malitiával megvetőleg szólván, a mint hogy rendes nevűnk hasábjain: „*Die Rebellen*“, a lázadók — vala.

És a művelt Európa, különösen a protestáns Németország, ezen közlő roszakaratu, ferde tudósításból meríté ismeretét a magyar szabadságháborúról. A magyarok — s kivált maga a mindenre kiterjedő figyelmű és nemzeti gyaláztatni papirosan sem engedő Rákóczi — jókor észrevehették a fönakságot, s hogy elejét vegyék, mindjárt a háboru első éveiben intézkedének, miszerint koronkint, midőn nevezetesebb események merülnek föl: a nagy közönség a házában nyomtatott hírlapok által helyesen értesítették a történetekről. S hogy különösen a külső országokhoz ne csak a kormánykörök tudják meg Rákóczi-diplomatiai jegyzékeiből a dolgok voltaképeni állását, hanem a szélesebb értelemben vett közönség is tudósíttassék, továbbá hogy a „*Wienerisches Diarium*“ tendentiosus közleményeinek hitele általában gyökerestül meggingattassék: adattak ki a kurucz hírlapok.

E hírlapok épen azért, hogy a mondott czélt, t. i. a külföld felvilágosítását s a „*Wien. Diarium*“ hitelének megingatását el lehessen érni: természetesen nem lehetének magyar nyelven szerkesztve. Rákócziék tehát az egész művelt világ által értett latin nyelvhez fordultak.

A Szalay László által említett kurucz hírlap címe: „*Mercurius Hungaricus*“ (Magyar Mercur), s 1705. május végén adatott ki. Összes tartalmát négy tábori tudósítás alkotja: Rákóczi, Bercsényi, Bottyán és Károlyi táborairól. Lássuk kivonatban, magyarrá áttéve.

„Eger, május 30. 1705. (Rákóczi tábor.) Az Erdélyi Fejedelemség szabadabb levegő kedvéért kimenővén a városból, nyitl mezőn üte föl táborát. — Eszterházy Dániel a Szent-György, Bazin és Modor visszafoglalása által tanusított vitéztetteit, a melyekkel a kétezerrel számosabb gyalogságból álló ellenség — valamennyi álgúniak, löszereinek, minden malhiájának és fegyvereinek a mi részünkre lett átadásá mellett — ama városokat odahagyni kényszeríté: táboragyag — Generalis Mezei-Marschallusá — emeltetett, s a Dunántúl lévő hadsereg vezérlete ő reá bízott; a hová a gyalogságon kívül tíz lovas-ezred már állt a Dunán, s az odarendelt lövészerezmok a bányavárosokból immár Hatvanra érkezének. — Széchenyi és Szirmai (a császár békebiztosai) még itt késedelmeskednek.

A Vág mellett lévő táborból, május 24. (Bercsényi tábor.) Bercsényi erőit (Ersék) — Ujvárt. — Pálffy (a császári hadvezér) Csallóköz szigetében Békavárára (a gúti földvár), s Komáromnál hidat vet. Hadicse, hogy azoközben Trencsényt megseghithesse. Sikerül is, mert miután Morvából 6000-en sietnek a trencsényi vár segélyre: az 1200 főnyi ostromzáró csapat a Vág innenső partjára vonja magát vissza. Az ostromzáralt parancsnoka Bezege Imre, mivelhogy ennek történetkor távol vala, fogaaggal büntetetik. Ocsaki László ezredes újra erősen körülzárja a várat.

Az imóthi (imódi) táncból, május 26. (Bottyan tábor.) Generalis Bottyan Janos ezen önépítette táncot (Tolmában, Paks felett) Bottyan várának nevezé el. Hidat vet a Dunán, s csatározásokat teszen a dunántúli földön.

A Körös viánél lévő táborból, május 28. (Károlyi tábor.) Generalis Károlyi Sándor Bóné és Nyíri ezredeseiket a egy század német zsoldost két álgúával azon rászok ellen küldi, a kik Kunhegyest fölégették. Nyíri keresztülövetik, 45-en eleenek, a két álgút a győzödelmes rácz elnyeri. — Azonban Károlyi a gyalogsággal utánok ered-

vén, midőn a rászok a Körösön általköltözének, megtámadja őket, az álgúkat visszanyeri, sőt még három más álgút is elvesz tőlük, nem különben zsákmányt is, és őket csaknem Gyuláig üldözi.“

Ez röviden a „*Mercurius Hungaricus*“ mondott számának foglalata. Látható e tudósításokból, hogy a kuruczok épen oly leplezetlenül megírták vala veszteségeiket, mint győzelmeiket; hogy nem követték a „*Wienerisches Diarium*“ példáját; ellenségeiket ok egy szóval sem ócsárolják, valótlanoakat nem állítanak, az önzés és pártédek helyett, a mennyire csak lehet, a tiszta igazságot igyekezvén szolgálják. — Hogy általában mennyire nem átalították ok bevalani hírlapjaikban saját veszteségeiket: e közlött tudósításoknál még világosabban bizonyítja a trencsényi harcokról szóló hírlap, mely honfűi megszomorodását nem is tetetve, magyar őszinteséggel vallja be a nem remélt csapást; és a midőn ezt részletesen leírja: adatait az egykoru egyéb kufőkkel egybevetve, ezekkel teljesen összhangzóknak találjuk. A kurucz hírlapokat ezen szép és a „*Wienerisches Diarium*“ étől merőben eltérő jellemőknél fogva a történetíró sokkal biztosabban használhatja forrássául — csak mennél többet sikerülne belőlük fölfedezni.

De tudomra egész országban egyedül a gróf Károlyi-nemzettség levéltárában létezik ily hírlapok; s, eddigelé ott is csak két számot sikerült találni; egyik a melyet már b. e. Szalay László is említ, s a másik a melyet én hoztam napfényre.

Ez utóbbrak czíme „*Mercurius Veridicus, ex Hungaria*“, melynek részletes ismeretét a közelebbi számban. (Vége követke.)

Három híres táncmulatság.

Szanizsló Ágost, az utolsó lengyel király uralkodása alatt Radziwill herceg egy fényes ünnepélyt rendezett, melyen Lengyelország minden előbbkelői és a külországok követei is hivatalosok voltak.

Vacsora után a vendégseregéből külön kiválasztott társaság egy fényes terembe vezetett, hol mindnyája nagy csodálkozásra négy ritka szépegyű és gazdagon öltözött hölgy négy medvével a franczia négyes táncot járta s a négy medvé a tánc egyes változatait oly ügyességgel lejté, mely bármily úri táncosnak is becsületére vált volna. A társaság eleinte igen megütközött, de látván, mennyire szelidek a medvék, megütközésük csakhamar csodálkozásra változott át. A tánc végetével az udvarias medvék viselete époló választékos maradt; felgyelöljük adott jelére mindegyik könnyedén meghajta magát táncosnője előtt s a teremből eltávozt. Mai napig is emlegetik még Varsóban Radziwill herceg medvébálját.

Franciaországban a boulogne-erődcske végén emelkedő pompás nyári lakban a múlt évtizedek egyikében falusi mulatság tartott. A bokrok és cserjék nagy mennyiségű lámpások világításától fényltek. A legritkább virágok oly bújtanfenyésztek itt, mintha a tavasz minden erejét e kis térségre tartotta volna fenn. S e falusi mulatságot a párisi magasabb körök kedvéért Rothschild, a bankár királya, rendezte. Egy bizonyos órában a vendégeket a kert végén sveici modorban épített házakakba vezették. Ezen házikó a legnagyobb fényűző és pompázati felszerelt istálló rejtett, melyben hét sveici tehén állott; oly körvrek és szépek voltak ezek, hogy Farad hét kövér tehenét aligha felül nem múlták. Egy fiatal leánya sveiciassan öltözve, chinai porcellán csészében frissen fejt tejet nyújtott a vendégeknek.

Igy különbözött a lengyel herceg bálja a Rothschildétól. Azonban semmi nem multa felül azon bált, melyet Jeromos, I. Napoleon testvére, Kasszelben rendezett, midőn 1807-ben Westphalia birtokába

*) Mu'attam az általam fölfedezett számot régi irodalmunk halhatatlan érdemű búvárának, a magy. kir. egyetem könyvtárának, Toldy Ferencznak, és ő örömteljes meglepetéssel szemléltem, mondá, hogy soha a Rákócziak részéről kiadott hírlapokról tudomása nem volt; hasonlóképpen nyilatkozott a cz. muzeum könyvtárnoka Mátyás Gy. ur is.

Ez az eredete e versenyfutásoknak, melyek Rómában most is évenként a legajánlatosabb farsangi mulatságot képezik. A „Piazza del popolo“ nevet viselő tértől, a „Piazza di Venezia“ ig terjedő hely képezi a pályát, melynek végén nagy emelvények állnak szorongsáig télt páhollyokkal. A pályát hosszabban nagy néptömeg képez sorfalat. Azután egy csapat lovasság előbb csöndesen, azután sebes vágatva végig nyargal a pályán s ez mintegy előkészítője azon versenyfutásnak, melyre minden szem kíváncsian vár.

Ekkor a pályát kezdetére vezetik a versenyző lovakat, melyek mindegyike tarka kötelekkel, tollakkal föl van cafrázva. Némelyik nyakáról rövid zsinórón golyók függenek, melyek futás közben a lovas sarkantyúját helyettesítik. A vezetőket alig találják kötélfűkkel fogva visszatarítani a szilaj állatokat.

jött. Ismeretes, hogy e herceg oly fényűzést követett, mely jövedelmeivel semmi arányban nem állott. Ha nyilvános helyen jelent meg, öltözete csupa drágakövel volt kivarva s a pénz a szó legszorosabb értelmében — szórta. Sok pénz vándorolt ekkor e kis tarományból, fényűzési cikkekért Párisba; a király minden napra új öltözetet hozatott magának Párisból s történt, hogy a farsang egy estéjén 100,000 frankot költött s midőn egyszer Párisba ment látogatni, néhány nap alatt 60,000 louisdort költött el s ezen felül nagy összeggel még adós is maradt.

Egy általa rendezett bál alkalmával, a terem ajtajánál egy mahoni-fa bódé volt felállítva, de minden oldalról elzárva; e bódé a vendégek kíváncsiságát magára vonta. Midőn Jeromos király és neje a terembe léptek, egyenesen a bódé felé tartottak s azt felnyitván, beléptek; az oda menőknek pedig gyémántos és drágaköves ékszereket ajánlottak megvásárlásra. De senki sem mert hozzájuk közeledni. Mindnyája mosolyogva s szégyenlőleg nézte a királyt és királynét ily foglalatosságban. Végre egyik miniszter neki bátorodik, választ egy órát, kialakudja s midőn a fizetésre kerül a sor, hitelt kér, kijelentvén, hogy nincs nála annyi pénz. Mire a király udvariasan átadja neki az órát — s nevét, valamint az óra árát a számlakönyvbe írja. Miután a vendégek észrevették, hogy itt pénz nélkül lehet vásárolni, oda toltak s különféle értékes tárgyakat vásároltak.

Másnap reggel a király minden vevőnek egy nyugtáványozott számlát küldött.

E pazar bőkezűség pedig mind a szegény német alattvalók rovására történt.

Közi ifj. P. J.

Farsangi löverseny Rómában.

A farsang igazi hazája Olaszország. Még a természet is jobban kedvez ott a mulatságnak, mert a melegebb éghajlat miatt a tél sohasem oly zordon, mint nálunk; az idén pedig a farsang alatt különösen oly enyhe szép tavaszi napok jártak, minőre az olaszok legvénebbjei közül is csak kevesen emlékeznek.

Olaszország minden városában, a farsang alatt, különösen annak utolsó hetében, egészen szabad tér van nyitva a jökev szilaj kiceapongásainak. Az utcázók és téreken nappal is bohó árcazásokozók úzik pajkos játékaikat; de a mi farsangi napokat Rómában különösen jellemzi, az az ugynevezett *berber-lovak futtatása*. E szokás, melyet a római államban a kisebb helyeken is utánozni törekednek, még a régi századokban gyökerezik. A velencei születésű II. Pál volt az első, ki 1468-ban e versenyfutásokat dívatba hozta, csak hogy akkor még tarkább színezetben tündek föl, mint most, s valódos barabár színezetűekké váltak a miatt, mert általok a zsidók mintegy pelengérré voltak állítva; ugyanis a farsangi futtatások napjain egyformán futni voltak kénytelenek a bivalyok, lovak, szamarak és a zsidók, a nép mulattatására. A monda még hozzáteszi, hogy ez utóbbiakat előbb jól megrattalták, hogy annál nehezebben mozoghassanak.

IX. Kelemen 1668-ban a zsidókat fölmentette e gunyos köteleesség alól, s a helyett velők 300 scudit fizettetett, melyet a nép farsangi mulattatására fordítottak; az újabb kor pedig ez embertelen eljárásnak még emléket is eltörte, s csak annyiban maradt még némi nyoma, hogy a farsang első napján a zsidók vénei megjelennek a kapitolumban, bemutatják hódolatukat, s ok szerzik meg a győztes lovak számára kitűzött jutalmakat, melyek pompás vastag selyemtakarókból állanak. E drága selyemtakarók azután a piacon közszemlére vannak kitéve.

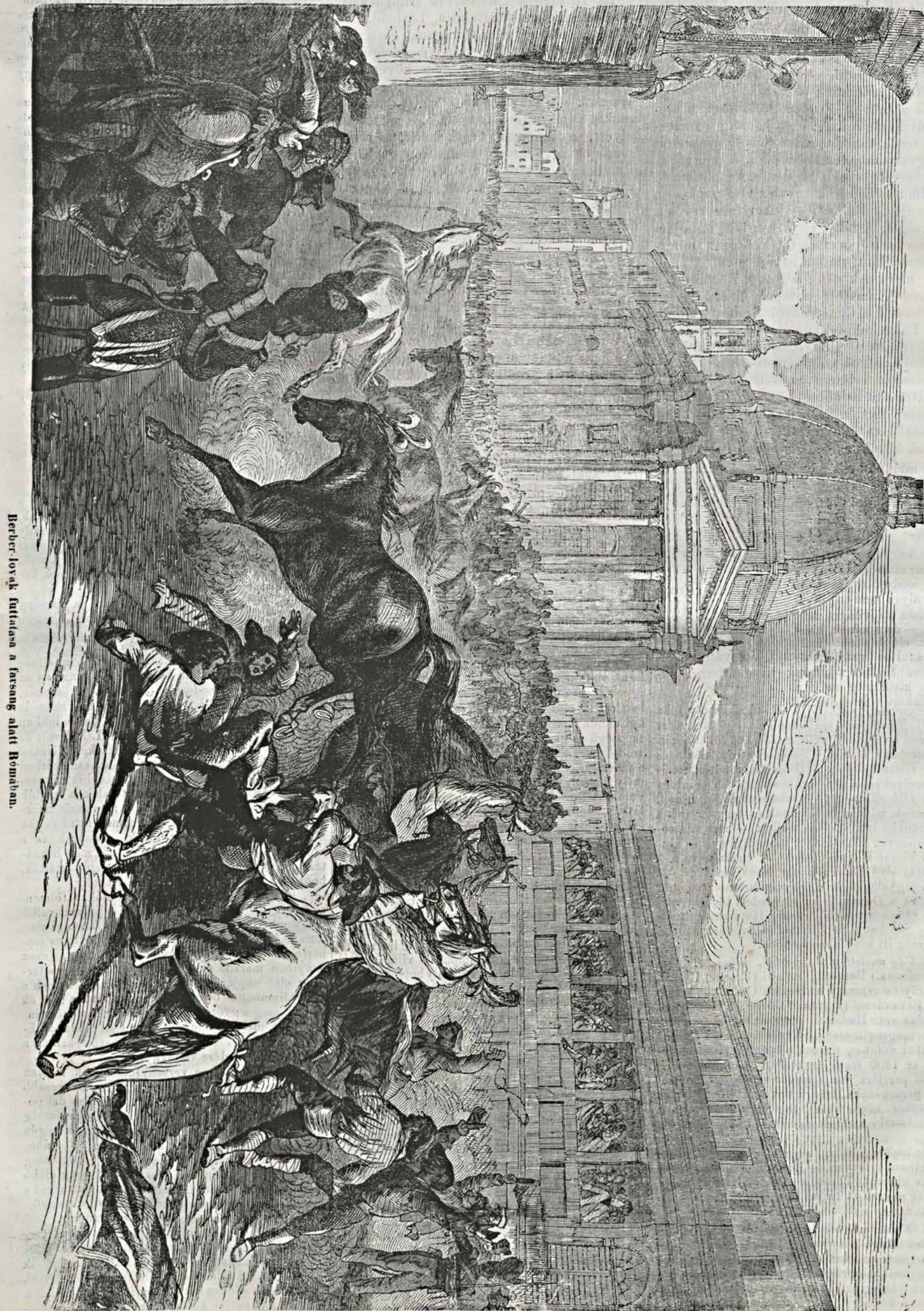
Ez az eredete e versenyfutásoknak, melyek Rómában most is évenként a legajánlatosabb farsangi mulatságot képezik. A „Piazza del popolo“ nevet viselő tértől, a „Piazza di Venezia“ ig terjedő hely képezi a pályát, melynek végén nagy emelvények állnak szorongsáig télt páhollyokkal. A pályát hosszabban nagy néptömeg képez sorfalat. Azután egy csapat lovasság előbb csöndesen, azután sebes vágatva végig nyargal a pályán s ez mintegy előkészítője azon versenyfutásnak, melyre minden szem kíváncsian vár.

Ekkor a pályát kezdetére vezetik a versenyző lovakat, melyek mindegyike tarka kötelekkel, tollakkal föl van cafrázva. Némelyik nyakáról rövid zsinórón golyók függenek, melyek futás közben a lovas sarkantyúját helyettesítik. A vezetőket alig találják kötélfűkkel fogva visszatarítani a szilaj állatokat.

Az első trombitaszóra rendbe állanak, s midőn a második trombitász is megharsan, a vezetők lerántják a kötőféket s a lovakat magánosan futásnak eresztik, melyek vágatva rohannak végig a pályatérre, a mint azt képünk mutatja. A

pálya másik végén már készen álló emberek föltartóztatják aajtékö állatokat, s a pályabírák a leggyorsabb futónak oda ítélnek a pompás selyemtakaróból álló jutalmat, s a győztest a tömeg ujongatva kíséri gazdájához.

Daczára, hogy a lovak szabadon, minden kormányzás nélkül futnak, szerencsétlenség csak nagy ritkán történik, a mi pedig éppen nem volna rendkívüliség.

Berlini lovak futása a farsang alatt Romában.

Kassa város egy régi s egy új épülete.

1. A Sz. Mihály-kápolna. 2. A vasuti indóház.

Mióta az archaeologiai kutatásokat néhány szaktudósunk rendszeresen üzi, s mióta tudományos akademiáknak külön archaeologiai (régészeti) bizottsága működik, sok oly érdekes adat találtunk, melyek a hazai történetkönyvünk a nemzet művelődési fejlődésének magyarázatául, a melyeket eddigi történetíróink, kik leginkább csak a politikai s hadi események rajzaival foglalkoztak, egészen mellőzni kényszerültek. Különösen a régi műemlékek felkutatása s tanulmányozása már sok fényes világsgugarat vetett a nemzet multjának egyes homályos korszakaiba.

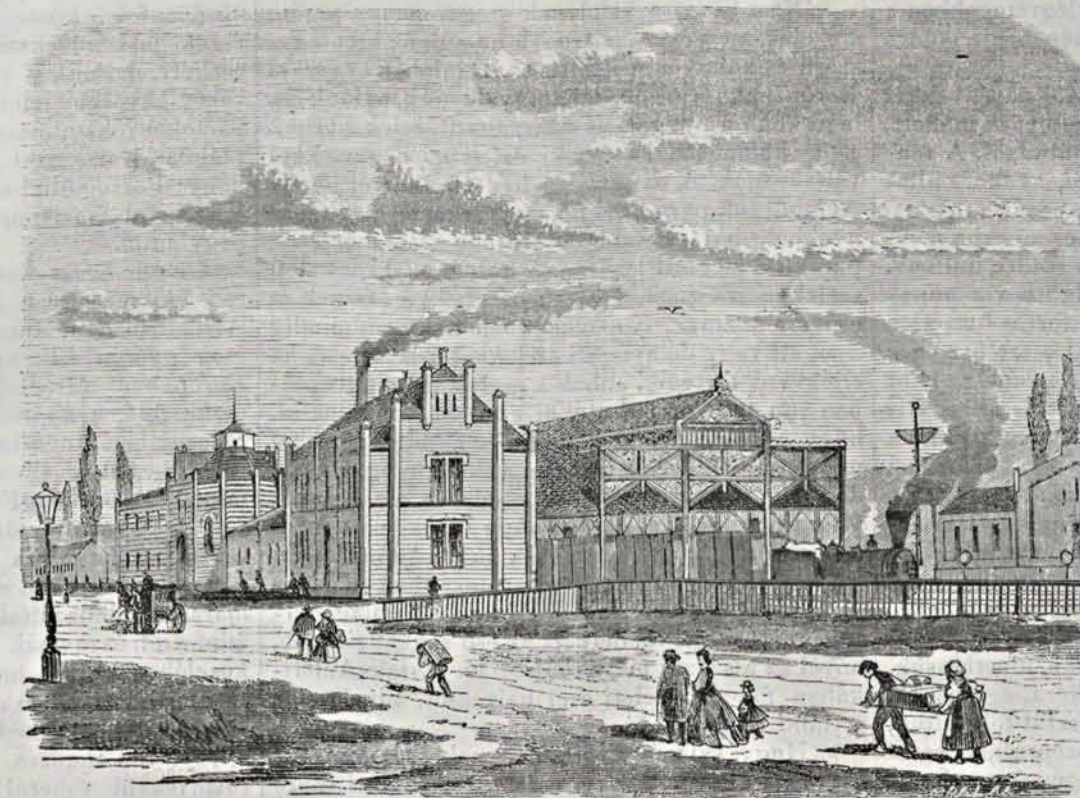
Tudjuk például, hogy a magyar középkor építészeti tekintetben oly műveltség, izlést és áldozatkészséget tanúsított a haza nagy részében, hogy az a külföld legelőrehaladottabb népeinek művészeti vívmányaival vetélkedett, s amár többnyire csak utánzásból s behozott idegen művészek műveiből állott, mégis oly magasságra emelkedett, melyet e hazában a későbbi korszakban soha el nem ért.

Bővebben szólottak már e lapok Sz. István székes-fehérvári fényes bazilikájáról, mely oly időben épült, midőn még Németországban is többnyire apró, fatemplomokat építettek, s melynek földalatti nagymérvű remjait Henszmann Imre fáradhatlan buzgalma, közbefőttilt rendszabályok nem engedték teljesen napvilágra bontani — de a minnek, hiszszük, előbb utóbb multhatlanul be kell következnie. Vannak azonban ezen kívül még ma is a középkori századokból fenmaradt részint használatban levő, részint romban heverő templomok. Csupán a szatmári püspöki megyében magában 107 ily régi kőtemplom található, melyek a legújabb korig figyelembe sem vették s csak néhány év óta lettek régiségbuváraink kincses bányáivá. — A felső-tiszai vidéken (nem szólunk most az ország más részeiről) építészeti tekintetben legnevezetesebb templomok voltak és vannak Nagy-Bányán, M.-Szigeten, Beregszászon, N.-Szőlősen, Fekete-Ardón, Bártfán, Lőcsén stb.

De mindenekfelett a hazai középkori építészeti koronája s a magyarországi régi és új templomok gyöngye, a kassai nagyvár sz. Erzsébet egyháza (melynek rajzát a V. U. korábbi évfolyamaiban már közöltük) s a Sz. Mihály kápolnája, melynek rajzát lapunk mai száma mutatja.

E két épület egy örökké fénylő pont marad hazánk művészeti fejlődésének különben eléggé sötét történetében. S ha egyéb nem tanúsítaná is, ez emlékművek örök időkre fogják hirdetni azon kiváló és fontos szerepet, azon felsőiséget, melyet egykor Felső-Magyarország fővárosa, Kassa, mind a szellemi, mind az anyagi téren ez

ország városai sorában elfoglalt. Ezen templomok mintájára épültek hazánk egyes részeiben később a legszebb templomok s így például a sz. Erzsébet egyház befolyásait meg lehet találni a brassói szép templomban, s a nagybányai templom egyes részleteit egyenesen a kassai Sz. Mihály-kápolna másolatának tartják*).

A kassai vasuti indóház. — (Myskovszky V. rajza.)

A régi építészeti ama jeles műve mellett egy, az újabb kor anyagi érdekeinek szolgáló épület rajzát is mutatja mai lapunk: a kassai vaspályaudvar. A milyen nevezetes pont volt Kassa város északi és keleti Európa középkori kereskedésének utvonala: éppen oly nagy szerep látszik, természeti

tis:ai vasutnak egyik végpontja, melynek folytatása nincs; azonban teljesen meg van már érve a gondolat és terv a vasutvonal tovább vezetésére Európa északi s északnyugati részeibe, úgy hogy a kassa-oderbergi vasut már csak idő és pénz kérdése. S akkor bizonyosan elő fog állani, Miskolcra keresztül, egyenes vonalban az össekötés Pest és Kassa között is, s a tiszai vasut is megtalálja folytatását Nagyváradról Erdélyen keresztül a Feketetenger partjáig. S ha mind e vonalak ki lesznek egészítve, akkor Kassa ismét egy elsőrangú kereskedelmi központ lesz és vasuti indóháza, mely most még csak szerény igényeknek felel meg, bizonyosan a legélénkebb forgalom és közlekedés tanyája leendő.

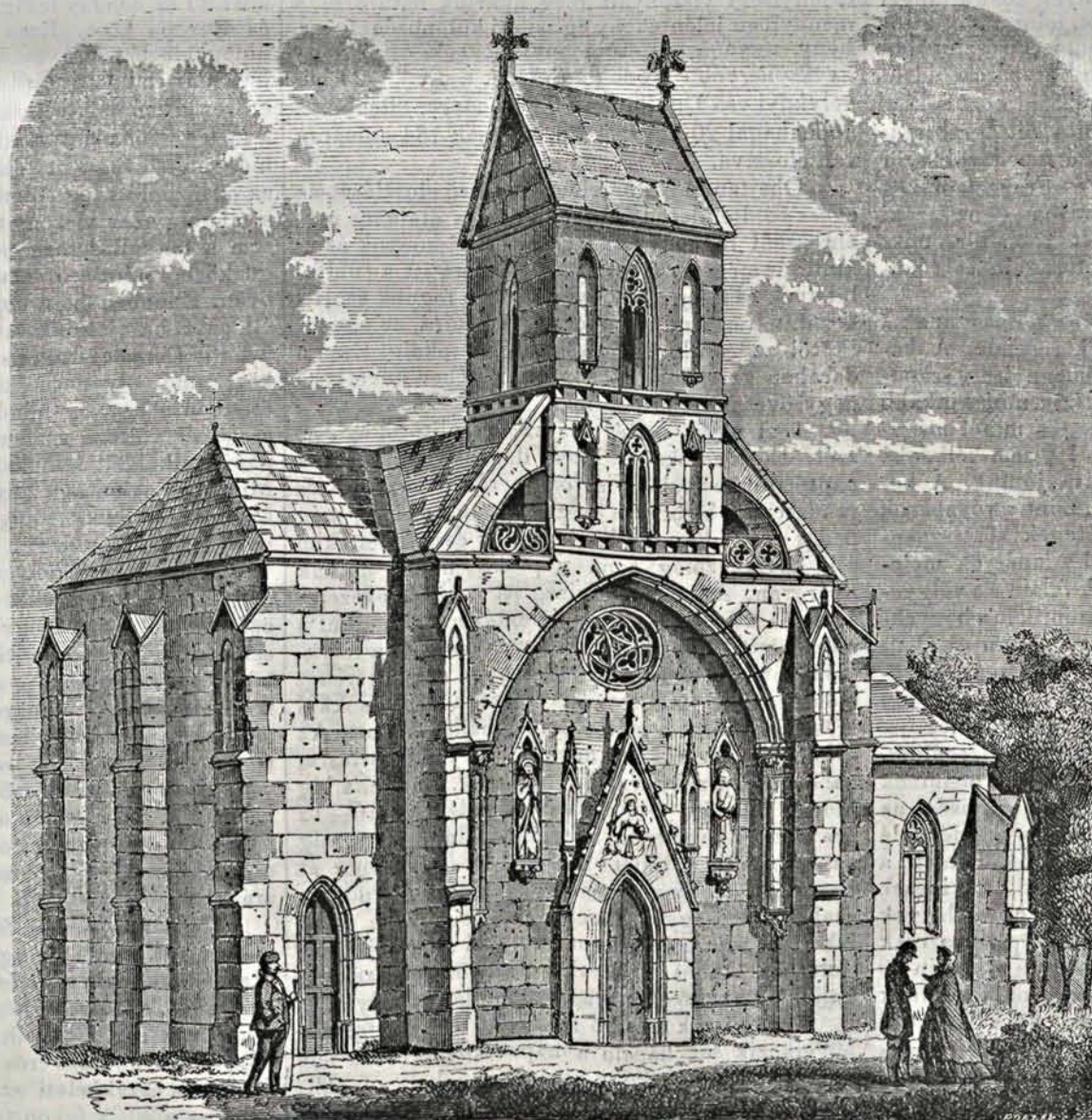
Az esőről.

Mindenki előtt ismeretes tünemény, hogy ha egy edényben vizet helyezünk a levegőre, annak tömege csakhamar meg fog kevesedni, sőt végre egészen elenyészik. Ekkor azt mondjuk, hogy a víz elgőzölgött, vagyis hogy a víz gőzzé változott, mely aztán a levegőbe elröpült. Az elgőzölést a meleg fölötté előmozdítja, innen van, hogy nyaratszaka az utak mellett a pocsolylak hamarabb kiszáradnak, mint a hidegebb őszi vagy tavaszi napokon. E mellett a meleg víz is sokkal hamarabb gőzzé válik, mint a hideg.

A víz elgőzölése néha látható, néha nem. Ez attól függ, hogy micsoda hőviszony van a gőzölő test és a környező légtér közt. — Ha egy edényben vizet viszünk oly szobába, mely hideg, vagy csak mérsékelt melegnek mondható, a vizgőzök látható alakot öltenek magukra; ellenben ha a szoba-lég oly meleg, mint a víz, a gőznek semmi nyoma nem leendő. Fagyos időben az ember és állatok kigőzölését és légzését mindig láthatni, holott nyáron, midőn pedig nagyobb a gőzölés, nyomtalanul enyészik az el. — Ha a nyári meleg nap után éjjelre meghűl a levegő, a rétek és tavak gőzölgőni kezdenek, azaz, látjuk a fölkelkedő gőzket, melyek nappal, az erősebb párolgás daczára sem voltak láthatók.

A légben lebegő párák képezik a ködöt és felhőt, midőn azok láthatók lesznek. Valójára nézve köd és felhő egy, csak helyzetük teszi a különbséget, a mennyiben a köd alantabb, a felhő magasabban foglal helyet a levegőben. Meleg nyári napokon gyakran megesik, hogy a reggeli köd felezzáll és felhővé lesz a hegytetőjét ellepő felhő, a hegyre mászva csak ködnek tetszik.

De nemcsak akkor van vízpára a levegőben, midőn arról köd és felhő tanuskodik, hanem akkor is, midőn az idő tiszta, mi világosságra jó, ha meg-hűtést eszközölünk. Töltsünk péld. meleg napon hideg vizet a palackba, kívülről arra gőzök telepsznek, melyek néha cseppekké is válnak. Már ezen párák nem jöhetnek egybűnűn, mint a levegőből, mely tehát akkor is tartalmaz párákat,

A kassai Sz. Mihály-kápolna. — (Myskovszky V. rajza.)

fekvésénél fogva, a kereskedelem és közlekedés jövő kifejlődésénél e városra várakozni. Jelenleg a kassai pályaudvar nem egyéb ugyan, mint a

* A kassai Sz. Erzsébet templomot s a sz. Mihály kápolnát részletesen tanulmányozta s rajzokkal együtt kiadta Henszmann Imre. (Lásd: „Kassa városának o-stylu templomai.” XII rajztáblával. 1846.)

midőn mi azt nem látjuk. Hasonlóképp van a dolog a *harmattal*, mely vízgőzök szintén nem egyébké. A harmat akkor áll elő, ha az alsóbb légrétegek és az ott találkozó tárgyak, növények és egyébek meghűlnék. — Valamint pedig meghűlés által a párák láthatóak lesznek, úgy cseppké is változhatnak. Ha t. i. különböző hőfokokkal bíró légrétegek összekeverednek, vagy egymással kölcsönös érintkezésbe jönnek, a melegebb légrétegekben a párák cseppké lesznek és eső képeben a földre hullnak.

A föld felülete a rajta találtató növényekkel és állatokkal a környező lég befolyása mellett, bizonyos nemű pároló készüléket ábrázol. A tenget, tavak, folyók, posványok, növények és állatok szűnet nélkül párolognak, s a párák a légben felhőkké szedődnek össze, majd cseppekbe mennek át és aztán mint eső ismét a földre hullnak. A föld felületéről el nem gözülő vízzel viz annak belsejébe hat, hogy onnan mint forrás buzogjon ki, mely patakokká, folyókká gyűl össze és végre a tengerbe ömlik, mely épen úgy gözölög, mint a folyók. De az esővizet a növények és állatok is beszívják, hogy aztán vízgőzöket bocsássanak a közkörbe. Ezen módon a víz örökös körforgást képez a föld felületé és a levegő közt.

Hogy valamely vidék esőmennyiségét kiszámíthassuk, e célra az *esőmérőt* használjuk. Egy nyílt edényt ugyanis kiteszünk a szabadba, hogy az esővizet benne felfogjuk. Minden eső után megvizsgáljuk, mennyi esett; az egyes esőmennyiségeket összeadjuk, hogy aztán kivethessük, mennyi jut abból egy évre, egy hónapra, egy napra. Ha ezen mérést több éven keresztül folytattuk, az évi esések mennyiségének közepességét veszünk valamely tájék esőmennyiségének meghatározására. Rendszerint az esővíz függvényes magassága adja a mértéket, azaz, megmondjuk a vízállás magasságát, mely bizonyos idő lefolyta után fedné a föld felületét, ha a leessett esőből semmi sem gözölgene el vagy hatna a földre.

Ha azt kérdezzük, micsoda természeti viszonyok és különös körülmények folynak be az eső tömegére és annak eloszlására a földgömbön, erre nézve a tapasztalatból merített azon feleletet adjuk, hogy egyenlő körülmények közt a tenger közelében sokkal többször esik, mint távol attól. Ennek okát könnyű megfogni, mert részint több pára száll föl a tengerből, mint a szárazföldről, részint pedig a tenger és szárazföld közt sokkal erősebben változik a meleg, mint két darab szárazföld közt, ha ezek rónak. Azért esik többször a brit szigeteken, Hollandban és Franciaország északnyugati partjain, mint Dániában és az északi német síkságokon, s itt ismét többször, mint Lengyel- és Oroszország pusztaságain és rónaságain.

Másik lényeges oka az eső szaporaságának a földfelület egyenetlenségében keresendő. A hegyek igen sokat tesznek az esőmennyiség szaporítására, mi annál inkább növekszik, minél inkább közeledik az ember a hegyekhez, és minél magasabbak és meredekebbek ezek. Itt sem kell soká firkászni, hogy a sok eső okára jöjünk. A hegyeken a lég sokkal hidegebb, mint a rónaságok fölött, és ezen különböző légrétegek közt szakadatlan változás lel helyet. Majd a lapályok melegebb levegője száll fel a hegyek falain a völgyeken át, majd a hideg légréteg ömlik le a hegyekről a völgyekbe és rónaságokra. Fenn és alant ezen különböző hőfokkal bíró légrétegek egymáshoz ütköznek s meghűlést eszközölnek, midőn aztán a gőzök csepp-alakban a földre esnek. — Ha a lombáridi síkság esőmennyiségét vizsgáljuk, melyet északra az Alpekek, délről az Apenninek határoznak, kisül, hogy az esőmennyiség az Alpekek közelében növekszik. A Po-tól dél felé az évi eső közepesszáma körülbelül 24 hüvelyk, a folyamtól északra 34, s közvetlenül az Alpekek tövéig 54 hüvelyk. Sőt találatnak egyes helyek ezen síkságon, hol az esőtömeg közepesszáma csak 19 hüvelyk, miatt az Alpekek egyes pontjain 90 hüvelyket is tesz. Hasonló viszonyok fordulnak elő Német- és Franciaországban, ha a Rajna és Rhóna futását követjük, vagy az esőmennyiséget a hegyes vidékeken és rónaságokon összevetjük.

A bércek befolyása az esőmennyiség növekedésére nagyobb, mint a tengeré, s a hol a bércek meredően süllyed a tengerbe, az esőszaporodás különösen szembetűnő. — A skandinávi félsziget keleti és nyugati oldala például szolgálhat itt. Bergen városa Norvégiában, mely a tengerparton fekszik, esőfőlelegről példabeszéddé lett. Évi esőmennyisége 78, miatt Stockholmban csak 19 hüvelyket tesz. Upszálaban pedig, mely főleg északra fekszik, nem több 16 hüvelyknél.

Angolországának hegyes nyugati oldala csaknem kétszer annyi esőt kap, mint a keleti. Némely hegyes vidékeken az esőmennyiség évenként 60 hüvelykre emelkedik, miatt a lapályokon sok helyt 18–17 hüvelykre süllyed. Az északi Apenninek déli oldalán, melyek egész a Földközi tengerig nyulnak, az esőtömeg rendkívül nagy és némely helyeken egész 92 hüvelykre hág.

Nem kevésbé befolytat az eső mennyiségére a szelek, melyeknek viszonya az esőhöz igen egyszerű és könnyen megfelfejthető. Dániában és északi Európának legtöbb táján, valamint nálunk is, leginkább a nyugati és délnyugati szelek hoznak esőt, különösen ha északi és nyugati szelekkel váltakoznak. A nyugati szelek a tengerrel jönnek, melyből sok pára száll fel, vagy a meleg tartományokból, hol a gözölögés erősebb. Ha már ezen párákkal megtelt légáramok hideg északi és keleti szelekbe ütköznek, a gőzök cseppké lesznek és esővé változnak. Kopenhágában csaknem mindig nyugati vagy délnyugati szelekkel esik az eső, ha ellenkező történik, annak a szelek megváltozásában van az oka. Az utóbbi esetben elfogadhatni, hogy a gőzök, melyek keleti és északi szelekkel mint eső a földre leessenek, már előbb nyugati vagy déli légáramlással hajtottak oda és aztán ismét visszataláltak. Ha a keleti vagy északi szél huzamosan fűt, ezen víllek csak akkor kapnak esőt, ha a szél megfordult. Poroszországban néha az északi szél hoz esőt, mely akkor a Keleti tengerrel jő; déli szél mellett itt az eső sokkal ritkább, mivel az a száraz mely földről jő. Észak-Amerikában főképp a keleti szél hajt esőt, mivel az az Atlanti tengerrel fű.

Hogy valamely tartományának esőviszonyait kitudhassuk, nem elég csak az évenkénti esőre vetni figyelmünket, hanem azt is ki kell firkászni, hogy az esővíz mennyisége miként van az évszázadokra kiosztva, mert nagy különbség az, hogy az eső mennyisége némileg egyenlő van-e az évszázadokon elosztva, vagy pedig bizonyos évszázadok az esőzés korszakára van szorítva s ellentétet képez a többi idővel, névszerint a száraz évszakkal.

De bizonyos tájaknak többé vagy kevésbé gyakori esés is nagyfontossága, ha annak esőmennyiségi viszonyait meg akarjuk határozni, a mennyiben jelentékeny éghajlati különbséget tesz, hogy ugyanazon esőmennyiség sok apró vagy kevés-nagyobb özőnőkben ömlik e alá. A 23 hüvelyknyi eső Dublinban 208 esőnapra, ellenben a kopenhágai 20 hüvelyknyi eső csak 134 esőnapra van elosztva.

Ohajtandó volna, hogy az eső eloszlását az egész földfelületen ismernők és egy általános eső-ábraszál fogva ezen természeti viszonyok áttekintését megszerezhetnők. Mi azért itt a földfelületnek csak egy bizonyos részére fogunk szorítkozni, névszerint Európára és Afrikára, az egyenlítővel az északi szélesség 60-dik fokáig. Ezen a darabon az esőviszonyok tekintetében következő négy övet lehet elfogadni:

1. A *nyári esőzés öve* az egyenlítővel az ész. szél. 15-dik fokáig. Ezen darabon, valamint a naptérítőken belüli tartományokban az esőzés rendszerint bizonyos évszázad van szorítva, még pedig azon időre, midőn a nap az északi féltekén áll, következésképp azon napokra, midőn nálunk nyár van. Az esőmennyiség itt sokkal nevezetesebb és általában sokkal jelentékenyebb, mint a mérsékelt földön. Ekkor megáradnak a folyamok, kihágnak medrökből és nagy darab tételek elöntenek. E mellett az esőszakadások sokkal erősebbek, mint a mérsékelt éghajlatok alatt. Az eső szabályzerűsége nemcsak az évi eloszlásra, hanem a napszakokra is vonatkozik. Reggel a lég hideg, délelőtt felvonulnak a fellegek s 10–12 óra k'zt el kezd esni, mi egész délután tart, míg nap lementére ismét kiderül és egész éjen át tisztá marad. Ez az egész esőszak alatt oly pontos szabályzerűséggel ismétlődik, hogy azon tájak lakói, ha valamely dolgot elintézni vagy kékírándulások tenni akarnak, előre összebeszélnek, vajjon az az eső előtt vagy utána leljen helyet.

Az esőszak a forró földön nem egyformán következik be, hanem a napot követi északra fel haladásában, úgy hogy az eső napok az egyenlítőnél sokkal korábban kezdődnek, mint az attól távol fekvő vidékeken.

2. Az *esőlen öv* vagy a *szivatos öv*, az északi szélességnek 15–30-dik foka közt, vagy Észak-Afrika. Ezen rész egész éven át eső nélkül van, vagy föltötte ritkán történik, hogy azt az eső megfűsítse. Felső-Egyiptomban, Nubiában és Dongolában az eső a legnagyobb ritkaságok közé tartozik és Portes szerint nyolc év alatt csak kétszer történt, hogy esett. Ugyanez áll Ríppel

szerint Kordofánról, északi Sennaarról. Fezzánról, hol a két angol utazó, Donham és Clapperson szerint öt–hat év is elmúlik eső nélkül s épen így van a dolog a Sahara pusztán is. Ezen tartományok tehát méltán mondhatnának esőlen föld-öveknek.

3. A *téli esőzés öve*, Afrikának legészakibb része és déli Európa, az északi szélességnek 30–45-dik foka közt. Ezen övezet esőmennyisége északra felé növekszik, Alsó-Egyiptomban igen csekély, hasonlóan csekély a balkai síkságon és többé-kevésbé jelentéktelen a többi északi afrikai partokon; hatalmasan növekszik a északi Olaszországban s az északi Apenninek déli oldalán igen nagy; Portugáliában is tetemes, de igen csekély a spanyol fennsíkon, valamint rendszeren minden hegyháton.

Ezen egész övön az eső vagy egyenesen a téli időszakra van korlátozva, mint ez Észak-Afrikában és a Kanári szigeteken történik, vagy csak gyéren esik nyaratzaka, mint például Dél-Európában. Minél inkább közeledik az ember északra felé, a nyári esőzés annál gyakoribb lesz. Sziciliában a nyári eső viszonya az évi esőmennyiséghez úgy áll, mint 5 a 10-hoz, Rómában mint 11 a 100-hoz, Florenczben mint 14 a 100-hoz.

4. A *tartós esőzés öve*, azaz, az évi összes esőzés, a havat is ideértve. Az esőmennyiség egyes évszázadokban meglehetősen egyenlő szokott maradni; mindazáltal a nyári és őszi eső gyakoribb, mint a téli és tavaszi. Az Atlanti- és Északi-tenger közelében az eső hozza a legtöbb esőt napot, a szárazföld beljében ellenben a nyár.

Az évi esőzésnek itt előadott eloszlása észleletekre van alapítva, következésképp azt bebizonyított tényről vehetni, miatt ezen természeti viszonyok fejtegetése többé-kevésbé bizonytalan marad.

A naptérítőken belül uralkodó esőviszonyokat, a száraz évszak és az esős idő közti különbséget Humboldt Sándor a híres természetbúvár következőképp magyarázza. Ha a nap — ugymond — a déli féltekén áll, azaz, midőn telünk van, nagy hőkülönbség lel helyet a forró és az északi mérsékelt földön közt, tehát egyrésztől Afrika közt 20 és néhány fokig, másrésztől Észak-Afrika és Európa közt. Ezen hőkülönbségnél fogva a hidegebb léleg erősen ömlik az egyenlítő felé, hasonlóan mint a hogy a tengerrel áramlik az az erősen fölmelegített szárazföld felé, vagy midőn a meleg szoba ajtaja kinyitván, abba a külső hidegebb levegő betolakodik. A meleg földön az odaömlő léleg fölmelegül és a magasba száll, s valamely ezen viszony tart és sem az odaömlés, sem a felszállás meg nem gátolhatik, a párák a gőzkörből mint eső nem eshetnek le a forró földön. Ellenben ha a nap a föld felületén fölött áll, azaz, ha nyarunk van, a lég a mérsékelt földön is fölmelegítetik s ekkor aztán a két földön közt nincs oly nagy különbség; az odaömlés csökken s egyszersmind rendetlenebb lesz; szélesed és változó szelek állnak be — és most a párák alkalmat lelnek eső képeben aláhullni. — Minthogy ekkor a gözölögés a forró földön nagy, a párák és következésképp az eső mennyiségének is nagyoknak kell lenni.

Azon jelentékeny mennyiségű gőz, mely a magasabb légrétegekbe felszál, ekkor északra felé ömlik, hogy a súlyegyet helyreállítsa. A mérsékelt földön az azon táján, melyek a forróhoz közelebb fekszenek, és a hol az özőnlés helyt lel, a párák az alsóbb légrétegeket nem érhetik el, mi csak magasabb szélességnél történhetik. E szerint a felszálló párák főleg közel egy másik öv van, mely az özőnlés öve, s ettől északra egy harmadik, hol a gőzök a föld felületére alászállnak. De ezen övek változnak, miként ez a nyári esőzés övének is a nap tova haladásával áll arányban.

Ha a nap a déli félgömb fölött áll, midőn nálunk tul van, s az egyenlítővel dél felé esések uralkodnak, ekkor az északi félgömbön — mint egy a 15-ik szélességi fokig — erős fölmelegülés s a párák felszállása lel helyet, de nem esik; a 15–30-ik fok közt erős özőnlés lel helyet előkélek és északra felé szelekkel, de itt sem esik; északon a 30-ik fokot túl ellenben levereődnek a gőzök és ezen módon kapja Észak-Afrika és Dél-Európa az ő téli esőjét.

Nyarban, ha a nap az északi félgömb fölött áll, az esőzés az egyenlítő és az északi szélesség 15-ik foka közt következik be, a gőzök a 15–30-ik fok közt felszállnak — a szivatosból kevés, de annál több az Atlanti Óceánból — most az özőnlés öve az északi szélesség 30–45-ik foka közt van, a Földközi-tenger és a határos tarto-

mányokban az északi szelek az uralkodók, s az eső csak a 45-ik fokot túl, tehát északi Európában esik.

Főleg a gözölögést a föld felületén és annak eső alakában visszatérését a levegőből a lepárolással hasonlítottuk egybe. Most ezen lepárolás nagyban áll szemünk előtt. Az edény, melyből a gőzök felszállnak, Afrikában, a lombik, mely a gőzöket magába veszi, Európában van. De az edény változtatja a maga helyét, úgy hogy az télen át Dél-Afrikában, a lombik Dél-Európában, részint Észak-Amerikában foglal helyet. Nyáron ellenben az edény Észak-Afrikában s a lombik Észak-Európában van.

Dr. S. J.

Munkács szőlőszete és borászata.

Gróf Latour, egykori hadügyminiszter, Gallicziából a verezeki szorozon át Magyarországon keresztülutazván, rozsl lett, s lehetőleg megvált állapotban ért Munkácsra. Mint minden átutazó nagy ur, a Schönbornok uradalmi prefecturához, a Rákóczi-kastélyba szállott meg. Akkor épen a még ma is nagy tisztelettel emlegetett Freiseisen Dániel volt a prefektus, kinek gazdag asztalánál egyszer másszor sok jövő-menő beföldi és kül vendég kedvére ehetett és ishatott.

Ebéd folytán gr. Latour a kellemes zamatu asztali bort apró szörpökben izlelgetvén: lelke teste egyaránt érzé a felséges nedv jótékony hatását.

„Mennyibe kerül, domine spectabilis, itt Munkácson a rajnai bor?” kérdé végre a gróf, követelt ítései tárgyavatottsággal téven asztalra a poharat.

„Csatlakozik excellenciád, ez nem rajnai, hanem munkácsi több rendű szőlőim közt is a legutolsó minőségűnek tartott, Szarka-hegyi,“ felelt a spektabilis.

A gróf ismét ajkához érinté poharát, s a mondottak felett csodálattal fejezvé ki, legényét hivatá, s a pinczetokban még meglevő egy üveg rajnait parancsolta előhozni. Összehasonlítván a nálunk csak hírből ismert, világhírűnek proklamált rajnait a munkácsi legutolsóknak tartottat: „a különbség igen kicsiny, és alig észrevehető lőn.“

A tény elvitázhatatlan igazságotól meggyőzve fűzék akkor kérdését tovább a gróf: „Micsoda rendszer alapján művelik Munkácsban a szőlőt, s termelik e piratlan izletes asztali bort?”

„Az itt legelőszobábbnak tapasztalt cserfázás és karikázás szerint. A termelést háromszori mulhatlan erőn kapálás eszközli. A szaporítás, iskolázás, döntés, gömbös és porhajas vesszők ültetése által, melyen trágyázva történik.“

„Es a szőlő fejének kellő erőben tartása a felső rétegben, gondolom sok trágyázást kíván?”

„Nem, épen semmi trágyát, mert a trágyás szőlő, trágyás bort terem.“

Ez igaz volt akkor, de a dolog ma is így áll...

Munkács borteremelő hegyeit a Latorcza folyó két külön részre osztja. A jobb part felől Lovácska mint az itteni hegyek fejedelme, Gallis, Csernek, Dész-Uj-Verezhgy jönnék festői csoportban. A bal part felől a Szirmai által is megdicőített, „vinum de Nagyhegy“, Páli, Pap, Szarka és Kámiánka hegyek félhold formában terülnek el.

Már mint Balajthy „Munkács topográfiájában“ avatott tollal megjegyzé: legnemesebb borokat teremnek Lovácska, Gallis és Nagyhegy. Ide semmi áron nem számíttatván Nagyhegy északi oldalán ama Sibériával kaczerkódó „Poczgödör“, mely sugar nyírfaival koszorúzottan Schuller Samu h. ügyvéd barátunknak ad fejedelmi gyönyört és élvezetet.

Belbecsben az említett három hegy borai, hazánk legfinomabb asztali borairól versenyeznek. Kétszer, háromszor lefejtve s üvegekbe lehuva, az elbűsült szerednyeit jóval tüzeltáryalják. Ezért e három hegyen szőlő birtokhoz jutni — kivált a hegyek alatt fekvő gyönyörű szőlőskertek miatt — azok csaknem meseeszerű emelkedett árúknál fogva, igen nehéz, s tetemes pénzáludozattal jár. Nagyhegy szebb része urak és tehetősvábok, Lovácska pedig a kintinbb helyeken gazdag zsidó tőzserék birtokában van. Nevezetesebb szőlőbirtokok és három hegyen: Nedeczey, Freiseisen, Szunyogh, Kis, Román, Nuszer, Cserzski, Komjáthi, Czabán, Bozsár — a város, az uradalom, és a Klézia s Stéger.

A másodrendűek közé tartozik: Csernek, Páli és Paphegy. Kiváló birtokosai közt állanak a jó barát érzelmű Bazilita barátok, a kedves izü

fekete borok revisora, ifj. Fathy Samu, Koválszki, Leheczki, Illés, Jobaszi, és a bortemészta Oláh Samu, s Gerber.

A harmadrendűek közé sorozandók: Szarka, O. és Uj-Vöröshegy, Kámiánka, a Klinkhárt nyaralójával. Ezeknek inkább csodaszép pinczéi és gyümölcsesek gazdag aljaik tűnnek ki.

A Munkácsot környező hegy alatti kertek híresek. Annyi nemes és sokféle fajú gyümölcsöket, mint itt, ritka vidék mutathat fel. Vannak itt egyes családok, melyek csak is ezekből pénznek legbiztosabban. Vannak birtokosok, kik inkább gyümölcs és szilva, mint szőlőtermésből veszik tetemesebb jövedelmüket.

Ezek közt minden este legkintinbb helyen áll Lovácska-hegy alatt a szőlő és pinczével összecsatolt *Krinólinnak* nevezett kert, több százat haladó nemes oltoványával, fölserelt épületeivel, és kellemes fekvésű méhesével, jelenleg Literáti János ref. lelkes birtokában.

Az elszállított nemes gyümölcsöket zaidő kereskedők Gallicziába hordják, s különösen a pergament-körte fajai — az aranymagu, mószanski, kormos, böczmán almafajok keresettek.

A pinczegazdászoknak is kitünő példányai találhatnunk Munkácsban. Az uradalom, Krösser-mán kóser borkereskedése, dr. Karlovzki, Freiseisen, Braidsser, dr. Baranyai, Hrabeczi, s több „diu minorum gentium“ tisztán kezelt pinczegazdászok folytán bárkinek a legjelesebb borokkal szolgálhatnak...

A munkácsi szőlőszet becsét rendkívül emelik a szomszéd Gallicziából már kor szeptemberben rajkett beomló „putinások“, kik drágán fizetve a szép színes szőlőfürtöket, utánozhatlan ügyes ravaszággal putinákra rakva hordják el a szüretet szüret előtt.

Egy lóra négy putinát számítanak, négy putinából egy háromakos hordó bort, melynek ára Lovácskán és Nagyhegyen 24 forintot kelt az idén is.

Ez eladás a borászatra nézve természetesen káros következményű. Mert a szőlő nemesebb fajait a polyák szabad tetszése szerint kiválogatja, s szüretre borknak csak is a silány és romlásnak indult termés marad. Miért is putinára egy valamirevaló szőlőbirtokos is természet el nem adja, vagy csak pénzszükség esetében. E gazdászokat azonban az üres tárcza újabb időnkben gazdagall és szégyénytel egyaránt praktizáltatja, — hej! mert nincs szomorubb látvány, mint a lapos erszény, melynek kiéhezett gyászok képe felelt, az élet és szétszéledés adóexekucziói, mint ragadmány után sikoltó ölyvek keringenek. Ilyenkor aztán eladná a szegény birtokos nem csak szőlőjét, hanem még szőlőtermő cserfáját is, csakhogy azokhoz a furcsa ropogós bankjegyekhez juthasson. Ez okozza rendszeren gyászos kimulását a már régen pengetett borcsarnoknak.

Es mennyiben a bort kizárólag zaidő üzérkedés monopolizálja, s „kóser“ név alatt a vevő a szőlőbirtokosokkal kedve szerint alkuszik s lapotázik: a szőlőbirtokosok mint egy haupttreffert várják a putinásokat, vele szerződnek: mert a szőlőt drágábban fizetik, mint a bort, — hordót nem kell venni s forrázgatni, és a gyűlöletes köserező köserezési rabigája alul is fölmentenek.

Különben a kóseres zsidónak is van néha igazsága. Nem példa nélküli, hogy a telhetlen svábok — és a farnosi magyar atyafiak egy háromhordós kádra, a közel Kakas forrásból, vagy a krinolin kutjából, a negyedik hordó mustot is rá öntik — s tessék aztán akármelyik vevőnek az ilyen borászat és hitel...

Ti pinczegazdászát hivatott férfiai! ébredetek immár!

Eljött, jelen van az idő, hogy felséges terményeitek, mint legkedvesebb asztali borok, udvarkepessé legyenek. Csak akarjátok: lesz borcsarnok, és — pénz!

Kiss Károly és Szontagh Gusztáv életéből.

Engedje meg szerkesztő ur, hogy a két magyar tudós katona sírjára, azon baráti viszonyomnál fogva, melylyel a két jeles férfinhoz állottam, néhány szerény virágot bintessék. Szontagh Gusztáv és Kiss Károly kapitányok, kiknek utóbbikát csak a mult hetekben temették el, korábbi időkben, mind a had, mind a tudomány szolgálatában legszorosabb baráti viszonyban éltek. Valódi Damon és Pythias voltak ők újabb kiadásban.

Szontagh Gusztáv Gömörmegyében Csetneken az ottani akkor nagy híró Taisch Tamás-féle nevelőintézetnek volt növendéke. E növelde észszerű alapokon indult, mindenek felett az tűzte feladataul, hogy „embereket“ neveljen, kik távol minden egyoldalúságtól, a lelki és testi tulajdonok teljes harmonizájának birtokában, később az élet nagy művészetének gyakorlására képesítve legyenek. Midőn a felsérült ifjú katonává lett, nem sokára ezrednél Lemberghen Kiss Károly katonapajtásával találkozott s a két rokonszerlem azonnal közeledett egymáshoz s tudományos hajlamaiknak itt adták első jeleit. A mult század vége felé fölmerült bel-lancasteri oktatásmód ekkor nagy hírből állván, a két fiatal katona folyamodott, hogy a lemergi kaszárnnyakban tanyázó magyar közlegénység képzésére, az írás és olvasás tanítására a nevezett oktatási rendszert életbe léptethessék. A felsőbbeseg bele egyezett s Kiss Károly és Szontagh Gusztáv itt a kaszárnnyában állították fel az első bel-lancasteri iskolát, melyben a magyar puszták elhanyagolt fiait, eleinte kényszerítve, később örmest tanultak olvasni, írni és számolni, s az ő soraikból nyerte később az ezred legjobb tisztjeit. — Midőn aztán a két jó barát az ezred Budán szállásolt gránátos-osztályához parancsoltatott, az említett iskola is megszűnt.

Szontagh Gusztáv Budáról 1823. novemberben Csetnekre készült, hogy téli szabadságidejét otthon a szülői háznál töltsé. Egy reggel belép szobimba s szokott élénk modorával előadja, hogy a tegnapi érselem után ezredesétől parancsot kapott, s egy csapatnál holnap Paduába kell indulnia. Szontagh megütözve e parancson, rögtön az ezred irodába futott, végig nézte a haditörvények és rendszabályok paragrafusait s innen ismét az ezredeshez sietett vissza, tudtára adandó, hogy ideit szolgálata letelven, törvény szerint most rajta van a sor, szabadságidejét használni, nem pedig a csapatnál hosszú utra kelni. „Hadnagy ur, — viszonoz az ezredes, hivatalos szigorúsággal — ön holnap Paduába utazik, s aztán, ha tetszik, pert indíthat ellenem.“ Ezzel az ezredes rövid föjtájtással tudtára adta a hadnagynak, hogy mehet, s egyéb nem marad hátra, mint beleharapni a savanyu almába. Ezt elbeszélvén, Szontagh azon szívességre kért, hogy adjam neki utitársul Fries philosophiai munkáit, a mi megtörténvén, érzékenyen elbűcszultunk.

1824. márczius végén ismét betoppant hozám Szontagh Gusztáv s hosszan elbeszélte olaszországi élményeit, kalandjait. Midőn Paduába érkezett, legelőször is az ottani parancsnoknál tiszteltet s átadta ezredese levélét. „Az ezredes ur azt ohajtja, hogy e megbízás teljesítése után, ön most tetszése szerint használhassa szabadságidejét.“ Szontagh Gusztáv sokáig tündődött, hogy most mitevő legyen? Paduából Csetnekre utazni, még pedig decemberben — nem nagy mulatság; Paduában unatkozni, s legfőkébb Fries metaphysikáját olvasgatni — az sem valami nagy gyönyörűség egy hadnagynak nézve! Egyezzerre a tiszték kaszinójában azt hallja, hogy néhány nap múlva egyik tisztársra 400 legény fog vezényelni Nápolyba. Szontagh terep mindjárt kész volt. A parancsnokság engedelmével s az illető tiszt beleegyezésével e csapatához csatlakozott ő is. Nápolyi élményei letebb emlékei közt tartoztak, melyekről gyakran szeretett beszélni későbbi években is.

Mellőznöm kell ezeket, s csak egy adomát említek még meg, mely vele azon nápolyi utja alkalmával történt. Montefiacone városba érven a csapat, itt egy napig pihentek. Ezalatt a tiszték a város nevezetességeit nézték meg egy olasz kalauz (cicerone) segítségével. Többi között tudván azt, hogy a dúsgazdag német Fugger János e helyen van eltemetve, ennek sírköve után tudakozódtak. A cicerone nem tudott róla semmit. Talán nem jól kérdezték. „Hol van eltemetve azon német pap — kérdé világosabban Szontagh G. — a ki e városban agyonitá magát?“ — „Ah, il porco tedesco! — válaszolt az olasz — az ott van a dombon álló templomban.“ — Oda mentek, megtalálták a márvány sírkövet a rajta ez ismert feliratot:

Est 4 Est 4 Est 4
Et propter nimium Est
Dominus meus
Joannes Fugger
mortuus est. —

Jean Paul beszéli, hogy ezen Fugger végrendelete következtében, minden évben, halálának évnapján hat akó szinbor öntetett e sírra. Ujabb utazók pedig azt állítják, hogy VII. Pius

pápa a végredelelt illető pontját oda módosította, hogy a nevezett napon hat akó bornak az ára a szegények között osztassék ki. Kp.

Hol feküdt Valkóvármegye és Gara helység?

(Felelet gróf Zay Károly kérdéseire.)

A XVI-dik századból Magyarországnak két földabrosza van birtokomban. Az egyiket készítette Lazius Farkas, bécsi tudós történetnyomozó s a magyarországi császári seregok tábori főorvosa; a másikat pedig Sambuccus János európai hírví magyar tudós s császári történetíró. Mindkét földabroszon határozottan ki van véve mind Valkóvár, mind Gara, körülbelül azon területen, a melyen ma Verőce megye fekszik. E két érdek földabrosz pedig feltalálható a következő czímű gyűjteményben: „Theatre de l'univers, contenant les cartes de tout le monde. Par Abraham Ortelius. 1598.” Sambuccus földabroszára nyilván ki van véve, hogy az 1579-ből való, a Laziusé még korábbi, mert ő 1565-ben már meghalt.

Fel sem teszem, hogy az említett földabroszok valamelyik pesti könyvtárban meg ne volnának miután rajtok a magyar mérnökök is ki vannak jelölve: azt hiszem, hogy ama kérdéses két hely fekvését oly pozitívással mutatják ki, melynél többet egy XVI-dik századi földabrosztól várni alig lehet. Debreczeni.

Egyveleg.

— (Borzasztó helyzet egy lezárdott pénzeszkérnyben.) A múlt hónapban egy fiatal munkás Drezdában borzasztó helyzetbe jutott. Mint ügyes munkás, egy ottani lakatosmesternél betörésmentes pénzeszkérnyeket készített, és azokból már száznál többet szolgáltatott át munkaadója kezébe. Korunk e tolvajboszontó találmányából éppen ismét egy új példány készült el, s az ifjú munkás a zár-próbához látott. Ez azonban nem ütött ki tetszése szerint. A zárrak és rugók nem forogtak kellő pontossággal, ezáltal a mű hiányosnak tűnt fel. Mindamellett nem volt képes kitalálni miben rejlik tulajdonképp a hiba, s miután kívülől semmit sem fedezhetett föl, égő gyertyával belép a szekrénybe, s magára zárta az ajtót. Itt megkezdte szemlédjét, bevillagítja a szekrény minden részét, de még mindig nem sikerült neki a hibát feltalálni. „Igy hát le a lakattal — kiált — nyissátok ki az ajtót!” A kívül álló segítők szót

akarnak fogadni, de a reteszek nem mozdulnak. Egyik is, másik is megkísérli, de sikertelenül. Azalatt hosszú, aggodalmas negyedóra mulik el. Az elzár, ki természetből bátor, erős idegzetű és csüggedetlen férfi, most rémülve veszi észre, hogy lélekzete el-zorul, s a gyertyaláng, éltető lég hiányában közel áll a kialváshoz. Aggódás fogja el s kéri társait, hívják elő a mestert. Ez rögtön ott terem, próbálja az ajtót felnyitni, de minden kísérlete ép oly eredménytelen marad, mint előbb a segítőké. A szekrényben a gyertyavilág még néhány óráig világít, s aztán kialszik. Az ifjú egész testét hideg veríték borítja el, lélekzete mindinkább elszorul s körülötte siri sötétség. Most kétségbeesés szállja meg a szerencsétlent vas koporsójában. Óriási erővel feszíti karját az ajtónak, de az ércfalak dacolnak készítőjük erőfeszítéseivel. Még egyszer összeszedi magát; világot akar, gyújtó után tapogatózik, és keze egy sróf huzóra akad, melyet valaki a szekrényben feledezt. A remény visszatér szívébe; pontosan ismerve a végzeteljes lakat minden egyes részét, kezdi azt lecsatolni. Térdei inognak, keble meg akar szakadni, de a kéz nem remeg, megtalál minden legparányibb sróft, — és csavarja azt, csak csavarja azt villámgyorsan. Végre lehull a lakat az ajtó felpattan, és a haláltól oly csodásan megmentett örömtelen dől társai karjaiba.

(K-i.) — (Londoni kirakatok.) A kereskedelmi árúhelyek, melyek London legtöbb utcájában csaknem az egész földszintet igénybe veszik, azonnal szembeütnek az idegennek kirakataik pazar gazdagsága által. Valódi mutatónyok ezek a világjáró kincseiből és fogalmat nyújtanak kereskedése terjedelméről. Roppant nagyságu ablakok, bronz- vagy mahagoni-, olykor kristály-foglalványú óriási tükrök-üvegtáblákkal és sajátos vas redőnyökkel, melyek elms szerkezeteknél fogva könnyen lebecsáthatók és felvonhatók, — szükséges díszítményei a londoni boltoknak. A párisi boltok nagyban viszik ugyan a tükrökkel való fényűzést, de eltérőül é a londoni előtt, hol nem ritka az oly tükrök-üveg, mely két-három ezer forintba kerül, sőt az Oxford- és a Regent-utczában 5—6000 forint értékű táblák is találhatók. Számuk oly nagy, hogy biztosításukra önálló társulatok alakultak, s biztosításuknak annál nagyobb értelme van, mert a törvényhozás csak azon esetben téríti meg az eltörőstük által szenvedett kárt, ha a vádlott szándékosan tette, ha véletlenül, vagy verekedések, utcai zavargások alkalmával törték ki, akkor a károsult legfeljebb csak 2 sh. 6 p. kárpótásra számíthat. — A feltekerhető vasredőnyöket Wellington herceg használta először apsey-house-i házában, s azóta

általános elterjedést nyertek. Oly könnyűek, hogy közönséges ablakokra alkalmazottakkal egy gyermek is elbánnhatik, oly biztosak, hogy a legügyesebb tolvaj sem mer beléjük kötni, és a mellett olcsók. E tulajdonságoknál fogva az egész világban elterjedtek, s a párisi államosny és a közelebbi új-yorki zavaroknál kitűnő szolgáltatásokat tettek. 1863. decemberben ily vasredőnyöket mentettek meg a londoni Morley háznak harmincöt millió forint értékű árut. De használják ezeket hadihajók is, mivel a golyó nem képes rajtok keresztülhatni. — Alak tekintetében a kirakatok, mint az egész világban, úgy Londonban is sokat vétenek az izlés ellen. A helyett, hogy az épülethez alkalmazkodnának, az építészeti modor legszebbes változatait követik. Legtöbb kedvelője van a tisztá görög modernnak, ezt követik a Tudor-, normann, goth- és az Alhambra-styl.

(K-i.) — (Festések hazája.) Alig van a szomszéd országokban, sőt hazánkban is műkiállítás, melynek műsorozatába egy vagy több festés neve mellett ezt ne olvasnók. „Düsseldorfból.” Valóban úgy látszik, hogy Düsseldorf a festések Mekkája. 1848 óta egy „Festékes láda” című társulatuk van itt, mely a legjobb tehetségeket egyesíti magában, és különféle jövedelmek és adományokból tehetőségre vergődött. A társulatnak szép kertje van Tempelfortban; tavaly eszmédűs ünnepélyvel tették le egy épület alapkövét; van állandó színházuk, gazdag könyvtáruk, több értékes albumuk, segélyző- és énekegyüttesük saját krónikáuk, szóval sokfeléjük, a mi magyar festészeinknek — nincs.

(K-i.) — (Egy prágai kereskedő) következő hirdetményt tett közé egy cseh hirdalában: „Egy szinagagatótól nagy mennyiségű régi, részben híres szerzőktől származó szinművet vásárolván meg, azon kellemes helyzetben vagyok, hogy beelőlk egy mázsával 9, 50 font 5, 25 font 2½, tallérért, készpénz mellett, loco Prága, szolgálhasak.” — Nem drága.

(K-i.) — (A legelső ruthén színházat) 1864. april 29-dikén nyitották meg, szokott ünnepélyvel Lembergben.

(K-i.) — (A Shakespeare iránti tisztelet.) Mily nagy becsben áll az angolok előtt Shakespeare, bizonyítják azon szerföltött magas árak, melyeket műveiről, egy múlt évi londoni árverés alkalmával fizettek. Az 1823 diki írvetű teljes kiadás egy épen maradt disz példány 682 guineáért, ugyanaból egy második kiadás példány 1480 forintért kelt el. Egyes drámákat aránylag még ennél is magasabb áron fizettek.

TÁRHÁZ.

Irodalom és művészet.

** (Kisfaludy Károly válogatott munkái) két kötetben újabb kiadásban jelentek meg. A csinos alaku két kötet folytatását képezi azon népszerű vállalatnak, melyet Heckenast „Kis nemzeti muzeum” czim alatt megindított s mely olcsóságánál fogva, jeleiseink munkáinak a nép szegényebb osztályában is minél szélesebb elterjesztését tűzte ki célul, s ez által irodalmunk termékeinek mintegy a nép körében is megismertetésére hasznos szolgálatot tesz. A most megjelent s különben is csinos kiállítású két kötet ára 1 ft., s így a kevésbbé vagyonosok által is könnyű szerrel megszerezhető. Az első kötet Kisfaludy Károly verseit és elbeszéléseit, a második kötet pedig szinműveit tartalmazza.

** (Uj imakönyv.) Tárkányi Béla egri érsek-megyei áldozó paptól egy új imakönyv került ki sajtó alól Heckenast nyomdájában. Címe: „Nagybőjt kalauz Krisztus kiszenvédésének és halálának negyvennapos megszentelésére”, a nagybőjt ajtatoszással együtt. Az imakönyv az egri érseki hatóság jóváhagyásával is találkozott, s három részre acélmetsszettel van ellátva. Ára 1 ft. 20 kr; diszkötésben pedig 2 ft. 20 kr.

** (Weber világtörténete tankönyvéből) a 14, 15 és 16-ik füzet is megjelent Heckenastnál s ezekkel a becses történeti munka harmadik kötete is, mely az új kort tartalmazza, be van fejezve. A munka ára füzetekenként 40 kr. Most midőn az egész mű együtt is kapható, s jeles történeti művet ujlag ajánljuk olvasóink figyelmébe.

** (Heckenast kiadóhivatalában megjelent) „Függelék az ideiglenes törvénykezési szabályokhoz,” mely az új törvénykezési rendszer behoza-

tala óta kibocsátott szabályrendeleteknek, hivatalos felhívás és hiteles adatok nyomán összeállított teljes gyűjteményét foglalja magában. III-ik folyam, 2-ik füzet. E legújabb füzet ára 60 kr. ** (Pályázat zeneszerzeményekre.) A „budai dalárda” pályázatot hirdet zeneszerzeményekre, még pedig olyan négyzóslamu férfi-kardalokra, a melyek a magyar zenéirodalmat gazdagítani képesek. E célra az egyelet hat darab aranyat szánt, melyet azonban Nagy Ágoston egyleti elnök, Blum János és Rieger György egyleti tagok 11 darab aranyra szaporítottak. Azon legjobb három szerzemény, melyet a pályabírák díjazására általában érdemesnek tartanak, az általuk megállapítandó rendben, és pedig az első 6 darab, a második 3 darab, és a harmadik 2 darab arannyal fog díjaztatni. — A korsorozott szerzemények a szerzők tulajdonai maradnak, a dalárda csak azt a jogát tartja fenn, hogy a díjazott szerzeményeket feléig maga adhassa elő. — A pályaművek, vezérkönyvben s a négy szólam szerint szétírt külön példányban, a szokásos jelölés levél kíséretében, 1866 jun. 10-ik napjáig Nagy Ágoston egyleti elnökhez küldendők. A pályabírák lesznek: Ábrányi Kornél, Erkel Ferencz, Mosonyi Mihály, Volkman Róbert és Knáhl Antal a budai dalárda karigazgatója.

** (A magyar képzőműv. társulat 1865 ik évi albuma) e héten kezdik szétküldeni a tagoknak. Tartalma: Székely Bertalan három színes rajza az „Ágnes asszony” című balladához, s egy más külön lap, „Jézus keresztsége,” Than Mór eredeti olajfestménye után kőre rajzolta Marasztón József. Az évkönyv pedig az idén, más cikkekben kívül a magyar akademia palotájának s a városi vigadóinak fametszeteivel illusztrált kimerítő bírálatát fogja tartalmazni.

Egyház és iskola.

** (A budai vártemplomban) a nagy héatalatt Haydn nagyszerű oratoriumát „A teremtetés” fogják előadni.

** (A nagyváradi evang. egyházközösség részére) a templom és iskola fölépítése céljából, Ö Felsőleg 1000 ftnyi segélyt méltóztatott adományozni az evang. egyházi és iskolai célok előmozdítására rendelt átalányból.

Ipar, gazdaság, kereskedelem.

*(Uj szobor-anyag.) Szandház Károly pesti szobrász új szoboranyagot talált fel, melynek vegyítéséhez és kezeléséhez eddig csak 6 ért s melyet először ő alkalmazott szobor-mintázásra. Ily mintát ki is állított az országos képzőművészeti társulat csarnokában. Than Károly egyetemi vegytanár, a társulat által kikért véleményes jelentésében az anyagról igen kedvezően nyilatkozik, melyet a képzőművészetre és az iparra nézve egyaránt igen becses fölfedezésnek mond. Oly kemény, mint a legfinomabb márvány, a víz, levegő és hőmérsékli változásokat a márványnál jobban kiállja, de csekélyebb áttetszőséggel bír, s így művészi tekintetben mégis hátrább áll, mint a márvány.

*(Uj iparág.) Szegeden a múlt évben a hőrségök elszaporodása egy új iparágat teremtetett. Több gazda 2—4 krajczárt fizetett a megfogott hőrségök darabjairól, falukon a nép önszántából is fogdoszták össze s eladogatta vagy a szűcsöknek vagy a nyersbőr-kereskedőknek; s most annyi a hőrségbőr, hogy téli ruhát bővében azokkal lehet bélelni, sőt kivitelű cikké is vált.

Közüntézetek, egyletek.

** (A magyar tudományos akademia) menyenyiségteni és természettudományi osztályainak e hó 12-kén tartott ülésében két értekezést olvastak föl. A sort dr. Pólya József kezdte meg, szólván a növényéleti ismeretek alkalmazásáról a növényiparban. Pólya ur egész kis kertészeti katekismust terjesztett elő. Elősorolta, hogy miként lehet meghosszabbítani a fa életének tartamát, siettetni a gyümölcsözést, törpe fákat nagyra növelni, elhaló növényeket új életre serkenteni s a kertészeti egyéb hasznos apró s nagy fogásait. — Utána Kubinyi Ferencz a természeti kuriozumok, a növényvilág óriásairól szolt. A kis-ázsiai bazalt-sziklák között a természet egész csodaszépségében lép elő. A galathai kikötő vidékén, a temetőben százados cyprusok árnyéka alatt nyugosznak a sírok. A Bosphorus európai partján ma is láthatni a „két testvér” nevű óriási fát, mely alatt a szent földre indult Bouillon Gofried és sok század múlva Rákóczy Ferencz meghalt. Smyrna mellett óriási platanok nyujtnak emberek s állatoknak a vihar elől menhelyet, a Fekete-tenger partján számos óriási díofa, Brussa vidékén nagyszerű gesztenye- s olajfák emelkednek, mely utóbbiak magvából már az első kereszténynek sajtoltak olajt. Az óriási cyprusokat, melyeket ki akartak irtani, az mentette meg a kivágástól, hogy a mint a fejszét rájuk szegeszték, vörös nedv ömlött ki belőlük, mit a néphit vérenek tartván, a fa a sérthetlenség jellegével ruházott fel. Libanon cedrusai, melyek között a régi-ekből még ma is 8 van meg, régóta a nagyság kiváló híreben állanak. Afrika, Amerika s különösen California számos óriási fával bír, a californiaiakat értekező rajzban is bemutatta. Európában s különösen hazánkban nagyságra nézve különös figyelmet érdemel a hársfa. Így a bajmóczi vár előtt most is legalább 500 éves hársfa áll. Vannak egyéb rend-ívuili nagyságu fák is, melyekről elegendő tanusodnak a nagyszombati és tatai óriási hordók dongái.

** (A budai takarékpénztári egyesület) e hó 10-kén tartá meg ez évi közgyűlését. Minden részvény után 32 ft. osztalék jut határozva, a javasolt jótékony célú adományok helybenhagyatnak s határozatotott továbbá, hogy a takarékpénztár azon öszzegeket is kamatoztatja, melyek 15 napnál rövidebb ideig voltak betéve. A választmány egyszersmind megbizottott, hogy a pénzt betevő felek kényelmére mindazon intézkedéseket tegygye, a melyeket észszerűeknek lát s ha szükségesnek tartja, e tekintetben az alapszabályok megváltoztatására a helyt. tanácshoz előterjesztést tegyen. A választmányba új tagul Stanekovics József választottott.

** (Az ó-budai takarékpénztár) 1865. évi üzletforgalma volt 934,478 ft. 44 kr. — Évi jövedelme 4386 ft. 37 kr. Az egyelet pénzei elhelyezték: előlegekre 4526 ft., leszámított váltókra 173,276 ft., s ingatlalokra adott kölcsönökben 8740 ft. — Tartalékalapokra csatoltatott 1400 ft. Osztalék 2800 ft., melyből részvényenkint jut 3 ft. 50 kr. Jótékony célra adatott 186 ft. 37 kr. ** (A zenészséggyűző egylet) választmányára elhatározta, hogy az Ábrányi Kornél által rendezett hangversenyből befolyt 400 ft. mint alapítvány, Ábrányi nevét viselje.

** (A győri ének- és zeneegylet) Ábrányi Kornél, Mosonyi, Reményi Edét és Zimay Lászlót tiszteletbeli tagjainul választotta. ** (A nagykanizsai dalárda) 4 db. aranyat tűz ki a legjobb jellege szövegére. Határidő april 1-seje. A pályaművek N.-Kanizsára, Szép Károly dalárdai elnökhöz küldendők.

Közlekedés.

*(A buda-pesti közúti vaspályatársulat) azíránt folyamodott a helytartótanácschoz, hogy e pályánál, a kő- s vasépítési rendszer helyett a faépítményi rendszer alkalmazhassa. E folyamodás az országos főkományságnál tárgyalvatván, a fatalapzati rendszer az első 20 évre engedélyeztetett is.

*(A pécs-kanizsai vaspálya), melynek ügyében épen most folynak tárgyalások a déli vasut-társasággal, Kanizsától Barczig a Dráva mellett húzódnék el s innen Pécsig vezetették. Barczig a Dráva az év legnagyobb részén át hajózható s

így elérhető lenne, hogy Tótország azon terményei, melyek drágább szállítást nem bírnak el, mint a buza, fa, stb, eddighajón szállíthatnának s csak innen tovább vasuton.

*(A Franciaországba szolt levelek bérmentesítésére nézve) a postaigazgatóság tudatja, hogy gyakran fordulnak elő esetek, hogy a Franciaországba küldendő levelek nincsenek egészen bérmentesítve, azaz: annyi értékű levéldíjgyekekkel ellátva, mennyit a bérmentesítendő levelek viteldija tesz; s ennek következtében a címzettnek nemcsak a hiányzó viteldijt, de ezenfelül 20 centimes mellékilletéket fizetni kénytelenek. Ez okból a feladók figyelmeztetnek: 1) hogy egy egyszerű, az osztrák birodalomból Franciaországba bérmentesen küldendő levélnek viteldija 25 krajczárból áll; 2) hogy egyszerű levélnek csak az tekintetik, melynek súlya nem több mint 10 gramm, azaz ¼ vámegetyleti lat; 3) hogy a viteldij a nagyobb súlyu levelekért 10 grammról 20 grammig az egyszerű tétellel emelkedik, tehát egy 10 grammal súlyosabb levélért 20 grammig 50 kr, 20 grammról 30 grammig 75 kr. fizetendő.

Mi újság?

** (Deák Ferencz megítéltetése a képviselőház márcz. 14-iki ülésében.) Kisújszálláson a nagy kunok polgári köre, áthátva Deák Ferencz nagy érdemei, különösen febr. 22-ikén tartott országgyűlési beszéde által, azon kérelemmel járult a ház elnökéhez, hogy hazánk nagy fiának a ház színe előtt nyujtana át egy emlékiratot. Az elnök e kérelmet a márcz. 14-iki ülésben teljesítette s Deák Ferencznek átnyujtá az emlékiratot a ház élénk tetszésnyilvánítása mellett. Deák Ferencz meghatottan köszöntö meg e megtiszteltetést; azon kérelmet csatolván hozzá, hogy ezen tény, mely rövid időre az ülés félbeszakasztását okozta, ugy tekintessék, mintha nem az ország ülésében, hanem csak a képviselői, barátai körében történt volna. Egyes embernek, ugymond, — akárminők érdemei, megítéltetése egy körből, egy kerületből nem az országos tanácskozásk közé tartozik. Az országos tanácskozásk magasabban állanak, mint minden egyes ember, akárki legyen az. — Nagy hazánknak és szerény nyilatkozatát szívből erdei hosszas eljénzés kísérté.

** (Megtisztelő ajándék.) A zemplénmegyei nők gróf Andrássy Gyulát, mint Sátoralja-Ujhely képviselőjét, ezüst babérokoszorúval fogják megtisztelni, megelégedésük jeléül.

** (Szép ajándék.) Az eszéki nőegylet mult héten egy ezüst billikommal ajándékozta meg Spiller Adolf nemz. színházi első hegedűst, a miért ott egy jótékony célú hangversenyben résztvenni sziveskedett.

** (Jogtudói jubileum.) E hó 12-én volt ötvenedik évfordulója, hogy báró Rudics József most Bács-Bodroghmegye főispánja, a magyar királyi egyetemről jogtudorrá avattott. Az egyetemnek ama kegyeletes szokása szerint, melynek fogva koszorusaikat felszados tudori oklevéllel megtisztelik: a jogtudományi kar végzése folytán, az említett napon azon karnak küldöttsége tisztelkedett az 50 éves jogtudornál, és Pauler Tivadar jogkari dékán a díszesen kiállított felszados tudori oklevelet átnyujtotta.

** (Deák Ferencz új arcképe.) Canzi és Heller fényképezék Deák Ferenczet ujra lefényképezték. Az e képekből befolyó tiszta jövedelem a városi árvalány-intézetet lesz.

** (Két érdekes albumot) állit össze közelebbi egy pesti fényképész. Ezek közül az egyik a nemzeti színház kiválóbb tagjait, a másik pedig a pesti egyetemi teljes tanári kar fogja tartalmazni.

** (Jótékonyág.) A kisdődörv intézeteket Magyarországnak terjesztő egyesület javára, gróf Eszterházy Géza 3 főt, Barinay József képviselő 1 főt, b. Mednyánszky Dénes főispán 5 főt, Murányi Ignác temesi főispán 5 főt, gr. Waldstejn 5 főt, összesen 19 főt adakoztak.

** (A dunai rakpart építéséhez) még e hét folytán ismét serényen hozzá fognak. Mintegy 800 napzamos lesz e nagy munkánál alkalmazva.

** (Építkezések Uj-Pesten.) Ez év folytán Uj-Pesten mintegy 30 új házat fognak építeni, s az ennek következtében támadt új utcázt Deák Ferencz utcánál fogva nevezni.

** (A hírlapok belyegadója) czimmela „Pesti Naplóban egy közérdekű cikk jelent meg, mely-

ben Jánosi Ferencz azt indítványozza, hogy a sajtót anyagilag is szükséges levén fölszabadítani, a kormány a belyegadó elvesztéséből eredett kárát a kis lutrik rescontónak belyegvezésével pótolja. Így egy rossz szenvedélyt fog megadóztatni egy erény (az olvasásvágy) helyett; felszabadítja a tudvágyat, hogy büntesse a szennyes kapzsiságot. A nyerni vágyók az egy krajczár fölemelést észre sem fogják venni, s az állam is többet veend be. Figyelemreméltó indítvány.

** (Uj nyomda.) Marosvásárhelyt a Fogarasi Rudolf és Nagy Lajos által ujjában föllállított s jól szervezett új könyvnyomdát Imreh Sándor átvette s azt saját czége alatt vezeti. A sajtó mindig nagy emeltyitje a szellemi előhaladásnak, azért ez új nyomda keletkezését is örömmel jegezzük föl.

** (A katonai beszállásolsok költsége) 1864. oktober 27-ikén kelt korlátnoki rendelet folytán nem csupán a házi urakat, hanem a város minden lakosát illeti. Ujjában kérdés merült fel, vajjon ezen rendszabály csupán a királyi városokra terjeszkedik-e, vagy általános hatállyal bír. A kan-czellária e tárgyban leérkezett magyarázó értelme szerint a katonai beszállásols költsége közös teherként minden város és minden lakosra terjesztendő.

— (Inség az erdélyi Mezőségben.) Az egész erdélyi Mezőség, mely mások az ország nevezete szerint Erdély Kanaánja és Éles-tára, pár év óta kinos éhséget szülő terméketlenségnek lón csaknem áldoztatvá; e nyomoron segitendő, Tordamegyében, melynek hatóságához tartozik a Mezőség nagy része, egy bizottmány alakult Tordán, mely felkéri a részvevő emberiséget, jelesen Erdély, Bánság és Magyarország testvérlakóit, hogy társaik éhsaját szüntető bármily nemű könyöradamányaikkal résztvetőket tanusítani sziveskedjenek, és a pénzbeli adományt vagy a szerkesztőségek utján, vagy közvetlenül a tordai inségügyi bizottmányhoz kegyeskedjenek küldeni; a természetényi adakozások kezelése iránt felsőbb hatóságú intézkedésről folyamodtak.

** (Gyilkossági merénylet.) Kolozávart közelebb szomorú gyilkossági merénylet történt. Egy szolgálatban levő udvari legény huzamos ideig utazván, az a gyantu támadta meg, hogy felesége hűtlen lett hozzá. Elhatározta tehát, hogy meggyilkolja, azzal a számítással, hogy a törvényszék mint gyilkost, majd őt is halálra ítéli, s így mindketten elvesznek. Egy éles, ezüstnyelű késsel megtámadta a védtelen nőt s hosszú tusa felett ki köztöttek, míg a zajra segítés érkezett. A szerencsétlen embert sikerült lefégyverezni, miután feleségén hoszonként sebet ejtett, szerencsére azonban egyik sem halálos. A tettes el van fogva, a nő pedig a kiállott rémület és sebei folytán ágyban fekszik.

— (Megmentett öngyilkos.) Gömörmegyei Királyi helységéből írják; hogy ottani lakos V. I. kovácsmester, életének véget akarván vetni, saját műhelyében felakasztotta magát. Azonban egy szolgálo épen arra menván, a halállal küzdő szerencsétlen megpillantja s gyorsan szalad a székkel a kovács feleségéhez. Ez oda rohan, látja a szomorú jelenetet, a függő férjet előbb jól össze-szidja, s azután a szomszéd szobába fut egy késért, melylyel a szörnyű kötelet ketté vágta. A férj szerencsésen meg lett mentve, s mint írják, egy óra múlva már két itcze borral vidította fel magát.

A bukovinai inség s a magyar közönség jótékonyasága.

E napokban vettük Bukovinából, Andrásfalváról a következő levelet, melynek elolvasását olvasóink szíves figyelmébe ajánljuk:

„Tisztelt uraságoknak Pesten, mult februárhó 23-kán kelt, és hozzánk folyó hó 2-kán, 198 ft. 10 kr. o. é. és 2 darab cs. kir. arannyal, 5—5 forintba számálva, együtt 908 ft. (kétszáz-nyolcz és 10 kral terhelt levele*), az éhséggel küzdő bukovinai magyar reformátusok inségének enyhítésére, mondhatlan inségünk súlyát enyhítve, szívünk aggodalmát a remény kedves sugaraival csendesítette, és a mit esztől azozatunkban csak reménylenl mertünk, azt most, mint teljesült való-ságot hirdetjük: „hogy a kik bíznak az ur Istenben, meg nem szégyenülnek.” *

Raktár: király-utca 18. sz. — Gyár: nagy diófa-utca
10. sz. a. 1539 (2-6)
**

ROCK ISTVÁN GÉPGYÁRA

Pesten, soroksári-ut 20. szám alatt,

ajánlja ugyanevű „Röck-féle” ismét gyakorlatilag javított cséplőgépeit, kerekállványon tisztítás- és zsákollással. Hozzá valószínű hordozható mozdonyt, a nélkül, hogy kerekéről le kellene emelni. Van továbbá Hensman féle cséplő, kovacsolt rácsos vaslatu döbbel, mely soha sem török; ugyazint amerikai (ezvekes) nagy munkaképességgel, hozzá erőfokozott mozdony, szinte tisztító s zsákoló rosta, mely minden cséplő mellett használható, — mind ez leszállított áron.

Tökéletesen felszerelt őrlőmalmok, gőz-, szél-, víz- és löerőre, finom őrléshez való hengerek, részletei is külön-külön, állványok, kövek, a vasrészek súly szerint.

Mindenféle sajtók, u. m. élesztő, keményítő, bor, olaj, nyomdai kézi és gyors, valamint göngyölő-sajtók, végre burgonya-, zab-, malatazőzó és spodiumtörő.

Álló, fekvő vagy hordozható minden nagyságu gőzgépekre érkező megrendelések egész készséggel teljesíthetnek.

Előszorított gépek nagybárra készen kaphatók.

Gazdasági gépkészlet a legnagyobb választékban elismert jeleségű Howard-féle ekék 1-ső számú 15 ft., 2-dik 13 ft., 3-dik 12 ft., 4-dik 11 ft-ért, aczél szántóval 1 fttal feljebb.

Rögtörők, boronák, irtókapák, töltőgőz és kapáló ekék, rétygaluk, szénagyűjtők, morzsolók, répavágók, mindennemű szecskavágók és szórva-vető gépek 12' 3 soros repce- és kukorica-vetőre, mind a legújtanysabb áron.

Mint eddigéig, úgy ez évben is a közeledő tavaszkor szándékom vidékre szakértőket kiküldeni, kik a tőlem vásárolt cséplők megvizsgálva, szükség esetén kijavítandják. Hogy tehát a tisztelt gazdaság költségével túl ne terheltessek, felkérem ezenel, miszerint a szükségelt javításról legelőbb jövő ápril hó 15-ig okvetlenül értesíteni sziveskedjenek, a gépek megvizsgálásával, esetleg kijavításával azonban csak azon egyént bízzák meg, ki tőlem 1866-ki igazolványt gyári pecséttel ellátva képes előmutatni, mivel az előbbiekről érvénytelenülük.

Pesten, márczius hóban 1866.

ROCK ISTVÁN,

gyár-tulajdonos.

1552 (1-6)

Dragées d'Ergotine Bonjean,

verzuckerte (Mutter-Korn) Pillen

ezukros varjuköröm-növény-labdacsok,

a Société de Pharmacie által Párisban aranyéremmel kitüntetve.

Ezen labdacok Európa leghíresebb orvosai által a legnagyobb eredménnyel alkalmaztatnak különösen a vér folyás (Hemorragie) minden nemében, továbbá vérköhögés, idült vérhas (Dysenterie) és hasmenés (Diarrhoe), melyek kevés napok alatt meggyógyíttatnak, az anyaméh vérduzzadásai és vérvetési eseteiben. Erőteljes hatatásúak a vérkeringést illetőleg a legújtanysabb szer a mellbetegségek legyőzésére. Egy kisebb üveg ára 1 ft., nagyobb üvege 2 ft.

Főraktár: Pharmacie Labelonye & Co. 19, rue Bourbon Villeneuve Párisban.

Raktár Pesten: Török József gyógyszerésznél, király-utca 7-dik sz. a.; a városi gyógyszerészeknél, u. m.: Aradon: Szarka; Debreczenben: Borsos; Egerben: Wesely; Eszéken: Deszátly; Gyöngyösön: Koczianovich; Kolozsvár: Wolff; Léván: Bolemann; Miskolcon: Boszörményi; M.-Vásárhely: Jeney; Mezőberényben: Narcisz; Pozsonyban: Pisztoy; N.-Szombatban: Hamaliár; S. A. Ujhelyben: Kollener; Ungvárt: Bene; és Szegeden: Aigner. 1551 (1-6)

Dicséretesen ismert szépitőviz,

ugyanevű

HERCZEGNŐ-VIZ,

mely a bőrnök ifjas frisséget visszaadja s az arczsínét a legkésőbb korig, fehéren, nyúlkonnyan, tisztán, s lágyan fentartja, az arczot, nyakat, kezét a kart minden bőrtisztításánságtól, u. m. szepől, májolt, napégetés, sárga-foltok, pörpénések, orrvörheny, sörör, hópörpénés, égetés s arczredőköt meggyógyítja. Ezen hatatására nézve dicséretesen ismert szépitőszert egyedül a kizárólag valódi minőségben kapható:

LU E F F M.

illatszerárak-kereskedésében

a „Minervához”

Pesten, váci-utca 21-ik szám alatt.

1478 (6-10)

Bizonyítvány.

POPP J. G. fogorvos urnak Bécsben, Stadt Bogner-gasse Nr. 2.

Midőn a megrendelt hat üveg szárvíz közhérvételt elismerném, kénytetve érzem magamat ont a felől értesíteni, hogy az első kísérlet, melyet intéztünkben ezzel tettem, a legmeglepőbb eredménnyel vezetett.

A hatvan bányu gyermek között, kiket az itteni intézetbe eddig felvettem, volt kettő, kik súlyban szenvedtek. Az ő Anatherin-szárvízre ezeknél szabályszerűleg alkalmaztatott, és még midőn a hat üveg egészen felhasználított volt, a tökéletes gyógyulás bekövetkezett.

Midőn önnek szegény védelemnek nevében köszönetet mondok, biztosítom ont, hogy nem fogom elmulasztani intézetünkön kívüli is jeles Anatherin-szárvízét, a hol csak lehetséges, ajánlani, midőn annak gyors hatása felől személyesen meggyőződtem. Császnit (porosz Szilézsiában)

Reeke-Palmerstein grófia.

Kapható Pesten: Török József gyógyszerésznél, király-utca 7. sz.; Sztupa György gysz. szénatár; Scholtz gysz. városbátr; Molnár, Lueff M., Vértess S. és Tallmayer és társánál. Budán: az udvari gyógyszerésztárlán és Ráth gyógyszerésznél Tabán, külváros. 1528 (2-2)

Epen most jelent meg és kapható Kaposvárt Hagelmann Károly, és Nagy-Kanizsán Waiditsch János könyvkereskedőknél

„KÉK KÖNYV”

vagy

a kaposvári uradalom a herezeg Eszterházy Catastrophia előtt és után. 1517 (2-3)

Írta CASSIUS.

Ára 25 kr. o. é.

Titkos 1519 (4-12)

betegségeket

még makacs és idült bajokat is úgy korábban, mint magán gyakorlat folytat több ezer betegnek legjobbnak bizonyult mód szerint, sokszor a nélkül, hogy a beteg hivatásában vagy életmódjában változtatnak, gyökeresen, biztosan és gyorsan gyógyít Med. dr. Helfer Vilmos

Pest, király-utca 27. sz. Medetz-házban, 1-ső emelet, délioldalt 7-9-ig, délután 1-4 óráig

Díjazott levelekre azonnal válaszlatok, s kívánatra a gyógyszereszek is megküldetnek.

„MAGYAR GYERMEKBARÁT”

folyóirat, mely minden hó utólján jelenik meg, az előfizetések még folyóvást elfogadtatnak.

Előfizetési ára egy évre postán küldve vagy Buda-Pesten házhoz hordva 2 forint.

Előfizethetni minden könyvkereskedésben is.

Eddig 8 szám jelent meg.

A „Magyar Gyermekebarát” kiadóhivatala

(Pest, egyetem-utca 4. sz. a.)

Cs. kir. kizárólag szabad.

FOG-SZIVARKÁK,

legújabb, s mint legjobbnak elismert s legkényelmesebb szer a fogfájás minden neme ellen,

egyedüli feltalálója: Török József gyógyszerész Pesten, király-utca 7. sz. alatt.

Ezen fog-szivarkák, kényelmes alkalmazásuk s biztos hatásuk végett általános használatra minden magasztalás nélkül maguk-magukat a legjobbnak ajánlják. — A fogfájásban szenvedő azon pillanatban meggyőződést szerezhet magának, hogy egy jeles és okzerűleg összedolgozott készítménnyel — mely a céljának tökéletesen megfelel — van dolga.

Gyermekek és nők is e szivarkákat egész kényelemmel használhatják.

Mitűn a fogfájás annyira kellemetlen, és gyakran éjjel áll be, a midőn a csillapító szer nem igen van a kéznél, a fog-szivarkák mint legújabb házi szernek, mindig készletben kellene lenni.

Ára egy skatulyának 1 ft., kisebb skatulyának 50 kr.

Ismétlődő illendő százelektben része-ülnek. 1493 (6-6)

Középponti elküldési raktár: a fentérintett feltaláló. ál. Világon a következő gyógyszerészek uraknál:

Arad: Szarka J.	Kolozsvár: Dr. Hintz.	Szeged: Mesak Gy.
Arad: Hidegh.	Kolozsvár: Wolff J.	Szeged: Kovács M.
Arany-Maróti: Simonics.	Kolozsvár: Engl.	Sz. Udvarhely: Solymosy J.
A.-Metzenreuth: Szurkay S.F.	Léva: Bolemann.	
Brassó: Süller E.	Lugos: Kronetter.	
Beregszász: Buzáth.	M.-Óvár: Sziklay.	Székesfehérvár: Braun J.
Bogdány: Szobonya N.	Máros-Vásárhely: Jeney.	Szent: Eszderfer.
Boros-Jenő: Katona Zs.	Miskolc: Boszörményi.	Sz.-St. György: Eötvös.
Bán-Hunyád: Holcer W.	Miskolc: Boszörményi.	Szolnok: Schefcsik.
Besztercebánya: Gölner.	Munkács: Göttinger J.	Somogy, Bajon: Körös L.
Debreczen: Borsos P.	N.-Becserek: Klesky J.	Somogy: Vitkovszky.
Eger: Wesely.	N.-Károly: Jellicsek.	Somogy: Stambarszky.
Eger: Ertinger.	N.-Körös: Traxler.	Sz.-Udvarhely: Kánn J.
Eperjes: Makovicsky.	N.-Mihály: Csizbur.	Sz.-Somly: Szalyházy J.
Eszék: Deszátly.	N.-Vár: Molnár.	Sopron: Eder.
B.-Füred: Soós.	Nyiregyháza: Mathacides.	Szatmár: Ember.
Gyöngyös: Koczianovitz.	Nyitra: Dr. Lang E.	Temesvár: Pecher.
Győr: Némethy P.	Nagy-Szollos: Kovács.	Temesvár: Quirini Alois.
Győr: Szabó Fer.	Orosháza: Staurutzky.	Tokaj: Krotzer.
Gyula: Orley Istv.	Paks: Malatinczy.	Ujvárad: Wagner K.
Igló: Kalmár Bert.	Pécs: Nendtwich.	Ujvidék: Schreiber F.
Igló: Tüschler Guszt.	Pozsony: Pisztoy.	Ungvár: Bene Laj.
Ipolyföld: Sartorius.	Páskó: Frommhofer.	Világos: Hofbauer A.
Illók: László.	Petrovács: Ferenczy.	Várad: Csizsár.
Jánosvára: Malter.	Rimaszombat: Hamaliár C.	Várad: Reichenhaller.
Kassa: Malter W.	Rosnyó: Pösch J. F.	Vukovar: Krajcosovits.
Késmárk: Genersich.	Ruma: Hendl.	Várad: Lellis.
Késmárk: Faykiss Józ.	Szabadka: Jód.	Zenta: Häusler Fr.
Kecskemét: Handl.	Szabolcs: Hofbauer u.	Zöldom: Gölner.
Kremutz: Nyemtsék J.	Sohn.	Zombor: Milasevits.
Komárom: Grötschl ut.	Sárbogárd: Trschyanszky.	Zágráb: Hegedüs.
	Szeged: Aigner K.	Zágráb: Mitulich.
		Zágráb: Wass E.

Die „Verhandlungen des Ungarischen Reichstages“ 1865. 1866.

Herausgegeben von S. Chorini, Redakteur des „Ungarischen Fremdenblattes“ (in deutscher Original-Uebersetzung).

Die Aufmerksamkeit Europas ist gegenwärtig zum guten Theil von dem in Ungarn's Hauptstadt berathenden Reichstage in Anspruch genommen. Ein grosses und seltsames Schauspiel ist es, welches daselbst geboten wird. Monarch und Volk, die sich so viele Jahre kühl gegenüberstanden, haben ein einseitiges Experimentiren aufgegeben, welches sie mehr und mehr zu entfremden drohte; von beiden Seiten wurde endlich die Absicht, sich zu versöhnen, kundgegeben, und dem Reichstage in Pest fiel die Aufgabe zu, den Grundstein zu einem Gebäude zu legen, welches unter Mitwirkung der Gesammtvölker Oesterreichs vollendet, sie alle als Kinder einer Familie beherbergen soll.

Wir haben uns, bei dem hohen Interesse, welches die Verhandlungen des ungarischen Reichstages bieten, entschlossen, die in dieser Körperschaft geführten Debatten, alle hierauf Bezug habenden Aktenstücke, Biographien etc. in einem heftweise erscheinenden Werke herauszugeben. Die mit Porträts geschmückten, in deutscher Sprache erscheinenden Bände vertheilt, ein dauerndes Monument für die Thätigkeit dieses Reichstages bilden. Wir laden somit zur Pränumerand auf dieses Werk ein, von welchem bereits drei Hefte erschienen sind.

Preis: mit Zusendung des „Ungarischen Fremdenblattes“ allein: Die „Verhandlungen des ungarischen Reichstages“ allein: Ganzjährig 7 fl. 8. W. Halbjährig 3 fl. 8. W. 3 fl. 5. kr. 8. W. Halbjährig 2 fl. 80 kr. 8. W. sammt Postversendung.

Im nächsten Quartale beginnt im Feuilleton des „Ungarischen Fremdenblattes“ ein historischer Roman unter dem Titel:

Graf STEFAN SZÉCHENYI

von S. Chorini.

1553 (1-3)

Die Pränumerationsbeträge sind an die „Redaktion des Ungarischen Fremdenblattes“, Pest, Stadthausplatz Nr. 3, zu adressiren. Buchhändler erhalten den üblichen Rabatt.

„Die Redaktion des Ungarischen Fremdenblattes.“

Szives figyelemre.

4 éves óriási gyönyörű spargyókerekéből van mintegy 400 darab készletben száza 2 forint. Akáczmag homi termés bizonyosképen mázsája 20-25 forint. — Maharmagból bejelente van 200 mérő, bécsi mérője 3 forint. — Páros csirkomag mázsája 10 forint. — Továbbá 8000 darab piramidális topolyafa 2-5 éves ezre 20-40 forint. — A legnemesebb gyümölcsök 40-50 krig. — Az egyesületi tagok telepein vannak igen szép gyümölcsösök és szőlővesszők, igen nagy mennyiségben. — Ezenkívül minden gazdasági és kerüi vetemény magvak nagy készletben, a legbiztosabb forrásból a legújtanysabb árak mellett — különösen ajánlhatók még óriási kukorica, mely két öl magasra nő és gyönyörű csöveket hajt. Ennek szárai nád szűkben egyszerűbb fedélzetre is igen alkalmasak: fontja 1 ft. 50 kr. helyett csak 90 kr. Amerikai átlós kukorica fontja 40 kr. korai július, 30 kr. — Párisi burgonya igen korai, hat-hetes, fontja 5 kr. — Magyar lucerna mázsája 28-30 forintig. — Stajer here, nedves talajba való, mázsája 30-32 forintig.

Megrendelhetők Pesten, József-ter 14. szám alatt.

VARGA LAJOS,

az országos kertész-társulat főgynöke.

Marhabetegségek s marhavész ellen

eredménydús használatra talál

a korneuburgi marhapor,

engedélyezve a magas cs. kir. ausztriai, kir. porosz s a kir. szász kormányok által, kitüntetve a hamburgi, londoni, párisi, müncheni és bécsi érmeikkel, s a legnagyobb eredménnyel használattik ő felsége az angol királyné, valamint ő felsége a porosz királyi özs-sz udvari istállóban.

Valódi minőségben kapható:

PESTEN Török József gyógyszerésznél, király-utca 7. sz., Thalmayer A. és társa, Halbauer testvérek, Glaz J. Rakodczay A. — Budán: az udvari gyógyszerésztárlán, Aradon: Probst F. J. Tunes és Freiberger. — Abony: Lukács A. — Brassó: Heszheimer és társa, Gyertyánffy és fia — N.-Becserek: Nedeckovics — Debreczenben: Bignio J., Csank J. — Deffan: Braumüller. — Déva: Lengye. — Földvár: Nadhara P. — Eperjesen: Zsembery J. — Eszéken: Deszátly J. — Esztervár: Nadhara P. — Egerben: Tschögl J. — Gyöngyösön: Koczianovich — Kassán: Novelly A. — Kolozsvárt: Wolf. — Komáromban: Belloni A. Ziegler és fia. — Kőszeg: Brundl J. — Mohács: Kögl. — Altmann. — Nagyváradon: Janky A. — Nagy-Kanizsán: Fesselhofer és Rosenberg. — Nyiregyháza: Reich és Páwisvits. — Páncsován: Rauschan és fia és Graf. — Paks: Florián J. — Pozsonyban: Scherz F. Hackenberger testv., Waritsch, Kovács J. — Rozsnyón: Pösch J. — Sopronban: Pachhofer L. Müller P., Mezey A. — Székesfehérvárt: Legmann A. L., Kovács P. — Szegeden: Aigner. — Selmeczen: Dimák, Zelenka. — Szepesváralján: Pest J. B. — Szolnokon: Schefcsik István. — Sziszecken: Dietrich A. — Temesvárt: Maxer és Sailer A. Babusnik. — Tencsenben: Kulka és Weisz. — Vácson: Boden-dorfer. — Varasdon: Halter F. és Koterba. — Veszprém: Lang J. és Tuszkau M. — Verőce: Bész J. K. — Zeliz: Steyrer A. 1476 (4-8)

Biztos és gyors kiirtása

patkányok s egereknek,

egy es. kir. kizár. szab. patkány- s egérgyűjtő szer által gyertya formában.

Egy darab ára 50 kr. a. é.

Valódi minőségben kapható:

PESTEN: Török József gyógyszerész urnál, király-utca 7-ik sz. a., továbbá: Csakornyán: Káráss A. — Eperjesen: Zsembery J. — Jassenova: Dudovits J. — Keszthelyen: Wünsch F. — Kolozsvárt: Wolf J. — Pozsonyban: Scherz Fulp. — Sopronban: Pachhofer. — Soborsán: Franke A. Varsdon: Halter D. F. — Verőcen: Bész J. K. urnak. 1474 (10-14)

Dragées de lactate de fer de Gélis et Conté,

ezukros tejsavanyos vastartalmu labdacok

(verzuckerte milchsäure Eisen-Pillen),

megpróbálva a császári orvosi egyetem által Párisban.

A Gélis et Conté-féle tejsavanyos ezukros vastartalmu labdacok a betegnek a vasanyat a leghatásos s legkellemesebb formában nyújtja. Annak helybenhagyása a párisi Akademia de Médecine részéről csak akkor következett be, — midőn a Boulland, Fouquier és Bally bizottmányilag kiküldött tanár urak azzal kísérletet ténék s abban megállapodtak, hogy azok hatatósága tartós, s hogy minden más hasonemű vastartalmu készítményeket felülmulnak.

Ezen felsőség, egy más nabb tudósítvány által is igazoltatott, melyet egy Trouseau, Velpéau, Bouchardad, Depaul és Boudet tanár urakból álló bizottmány 1859-ik évben, ugyanazon orvosi egyetemen bemutatott.

Az orvosok ezen labdacokat kiváltképp olynemű betegségekben rendelik, melyek vérszegénységből származnak, valamint a sápkór (Chlorose), a testalkat elgyengülése (Anémie), a fehérfolyás (Leucorrhoe) s a hóságn könyvitése s elomozdítása sat. eseteiben fiataloknál.

A Gélis et Conté-féle labdacok négyezögletes dobozokban, melyek függjelekkel és színes burkolattal ellátva és rózsaszín szalaggal körülvéve vannak s melyeken Labelonye párisi forráktáros aláírása és pecsétje függ — áruhatnak. A dobozok mindegyikéhez használtatás utasítás van csatolva.

Raktár Pesten: Török József gyógyszerésznél, király-utca 7-dik sz. a.; a városi gyógyszerésztárlán, városbátr; Budán: az udvari gyógyszerésztárlán, továbbá következő gyógyszerészeknél, u. m.: Aradon: Szarka; Debreczenben: Borsos; Egerben: Wesely; Eszéken: Deszátly; Gyöngyösön: Koczianovich; Kolozsvárt: Wolff; Léván: Bolemann; Miskolcon: Boszörményi; M.-Vásárhely: Jeney; Mezőberényben: Narcisz; Pozsonyban: Pisztoy; N.-Szombatban: Hamaliár; Szegeden: Aigner; S. A. Ujhelyben: Kollener, és Ungvárt: Bene. 1549 (1-6)

Még nem volt vég-kiárulás

oly szokatlan jutanyos áron, mely a t. cz. közönségnek oly rendkívüli kedvezményt nyújtott volna, mint a

jelen pesti vásár ideje alatt,

régi színházterén, báró Sina-ház 1. sz.,

hol egy esőtőmegtől stett rumburgi és hollandi vásznak, rumburgi asztalmenük, törülközők, kanavászok, 2000 tucat gyöles és batiz zsebkendők, 20,000 darab legszebb rumburgi vászonból készült férfi- és női-íngék, melyek jelen minőségük és olcsóságuknál fogva híresek,

értékük fele áron

valódi és hamisítlan vászon és igazi rófmértékű jótállva, elárusítatnak.

A férfi-íngék megrendelésénél a nyak bősége kívántatik.

A vásznak ára:

1 vég 30 rőfös jó fehérvászon, becsára 16 ft., most csak 8 ft.
1 vég 30 rőfös kitűnő házivászon (kézi fonat), becsára 20 ft., most csak 10 ft.
1 vég 30 rőfös különösen jó creas-vászon (fehérített), becsára 20 ft., most csak 10 ft.
1 vég 30 rőfös vászon tartós íngekre használható, becsára 24 ft., most csak 12 ft.
1 vég 30 rőfös valódi rumburgi vászon, becsára 25 ft., most csak 13 ft.
1 vég 30 rőfös kitűnő rumburgi vászon férfi-íngekre, becsára 30 ft., most csak 15 ft.
1 vég 38 rőfös hollandi ezernavaszon, becsára 28 ft., most csak 14 ft.
1 vég 40 rőfös rumburgi ezernavaszon, becsára 32 ft., most csak 16 ft.
1 vég 50 rőfös hollandi szövet, becsára 40 ft., most csak 20 ft.
1 vég 50 rőfös írlandi szövet, becsára 48 ft., most csak 24 ft.
1 vég 50 rőfös belgiumi szövet, becsára 60 ft., most csak 30 ft.
Mindenféle 50 és 54 rőfös rumburgi szövet ára most csak 22, 24, 28, 32, 35, 40, 45-50 ft-ig a legfinomabbak.

Zseb- és asztalkendők ára:

1 tucat kis vászon-zsebkendő ára most csak 1 ft. 20 kr.
1 tucat nagyobb vászon-zsebkendő ára most csak 2 ft. 50 kr. — 3 ft. 50 krig.
1 tucat nagy rumburgi vászon-zsebkendő ára 4, 5, 6, 7-8 ft-ig a legfinomabb.
1 tucat finom damast kávékendőre fehér vagy szürke, ára most csak 1 ft. 80 kr., 2-3 ft-ig a legfinomabb.
1 tucat jó erős konyha-töröl, ára most csak 2 ft. 50 kr. — 3 ft-ig.
1 tucat damast törülköző vagy damast asztalkendő, ára most csak 5, 6, 7-8 ft-ig a legfinomabb.
1 rumburgi damast asztalteríték 6 szendlyre (azaz 1 abrosz és 6 hozzávaló asztalkendő) ára most csak 5, 6, 7-8 ft-ig a legfinomabb.
1 rumburgi damast asztalteríték 12 szendlyre (azaz 1 abrosz és 12 hozzávaló asztalkendő), ára most csak 10, 12, 14-16 ft-ig a legfinomabb.
1 varrás nélküli 3 rőf hosszú és 2 rőf széles lepedő ára csak 3 forint.

Női- és férfi-fehérméretűk ára:

Női-íngék rumburgi vagy hollandi vászonból, sima 1 ft. 80 kr., himzett 2 ft. 80 kr.
Női-íngék rumburgi vagy hollandi vászonból finom kézi himzéses 3 ft. 50 kr., 4-6 ft-ig a legfinomabbak, ezelőtt 3-szorosa ára volt.
Férfi-íngék, igen jó szabásúak, valódi rumburgi vagy hollandi vászonból, ára most 2 ft. 50 kr., 3, 4, 5 ft-ig a legfinomabbak.
Férfi-gatyák igen tartós vászonból, félmagyar 1 ft. 50 kr., egész magyar 2 ft. darabja.
Mesés olcsó áron adatkak el a legszebb francia gyaipn és kashemir asztal- és egyterítők legszebb színnyomatattal, darabja 5, 6, 7, 8, 9, 10 ft-ig.

Megrendelések a pénz bérmentes beküldése vagy postai

A REGÉLŐ

czimű folyóiratra, mely minden hóban kétszer, 15-kén és 30-kán jelenik meg, az előfizetés még folyvást elfogadtatik.

Előfizetési feltételek 1866-ik évre.

Januártól kezdve december végeig 6 ft.
Januártól kezdve június végeig 3 ft.
Eddig öt füzet jelent meg.

Az öt füzet tartalma:

- I. Az elválaszthatlan kapocs. Regény, írta Vértési Arnold. — A medeah-i fuvalás. Elbeszélés. Guntner F. után Kozák Nep. J. — Tenier William. — Női boszu.
 - II. Az elválaszthatlan kapocs regény folytatása. — A medeah-i fuvalás elbeszélés vége. — Eltvédés a Rappahannock mellett. — A pusztai ház. — A gyomorbeszélés haszna. — A csillagos ég. — Viaskodás egy kigyóval. — Prairie-ég. — Észak-amerikai kóp.
 - III. Az elválaszthatlan kapocs regény vége. — Egy boldog óra. Eredeti novella. — A halott vőlegény. Beszély A. T. után Kozák Nep. J. — A teve keleten. — A szabadkai kastély. Történeti elbeszélés. — Muzulmán-credo. — Pünkösdi. — Egyveleg. — Szerkesztői üzenetek.
 - IV. A mostoha. Litkai Andorától. — Egy tekintet. Régi történet. Nemes Alberttől. — A fehér, vörös és fekete bőrű emberek eredete.
 - V. A magasan. Regény. Írta Auerbach Berthold, fordította Beniczky Irma. — Utolsó küzdelem Hadurét. Történeti elbeszélés. Írta Abrai Károly. — Franciaország viszonya Siamhoz. Siam királya és vallása. — Apróságok.
- Az 1865. évi folyamból teljes számú példányok még folyvást kaphatók. Ára 1865. márcziustól kezdve december végeig (tiz hónap) . . . 5 ft.
1865. július 1-től kezdve december végeig (hat hónap) . . . 3 ft.
Ez utóbbi folyamat megrendelő t. cz. előfizetők mult őzi mellékletünket szintén megkapják.

A „Regelő” kiadó-hivatala
(Pest, egyetem-utca 4-ik sz. a.)

KÖNIG GYULA

(Pest, 3 korona-utca 12. sz.)

importált szivar-üzlete
legnagyobb transito-raktára
a svajci s más külföldi- és importált havannah- szivaroknak

100 darab, vámot beleértve. 5 frttól 55 frtig,
kizárólagos raktára jeles és igen finom törökdohányval töltött
papir-szivaroknak
a sz.-pétervári és moskai nagybíró La-ferme gyárból.
Részletes árjegyzékek ingyen. — Vidéki megbízások pontosan teljesítettek. 1488 (8-9)

Nines többé Dorsch májölaj! GRIMAULT és TÁRSA gyógyszerészek JÓDTARTALMU RETEK-SZÖRPJE

PÁRISBAN (Rue Richelieu 45). 1894 (12-32)

Azon sok nemű szerek közt, melyek javaslatba hozattak, hogy az oly kellemetlen ízű s formájú által a betegre nézve oly kiálthatlan hal májölaj mással pótolassék, tagadhatlanul eddig a Grimault-féle jódtartalmú retek-szörpje bizonyult be a leghatásosabbnak s a céljának tökéletesen megfelelőnek. Annak jótékony hatása különösen mellbetegségekben, aszkór, anémia, lymphati és skrofula-bántalmakban mindenkor igazolva lón; gyomrot nem rohanja meg, az étvágyra ingerlőleg hat, s különösen gyermekeknek a bőr színtelése s ernyedsége eseteiben, melyhez gyakran a nedvek megromlása is csatlakozik, valamint a nyakmirigy kifejlődése ellen eredményesen használják.

A retek-szörp a párisi orvosi gyakorlatban nem rég vétetett alkalmazásában s ma már a legkitűnőbb orvosok által naponta mint vértisztítószert s legkiválóbb eredményre vezetőket.

A jódtartalmú retek-szörp alapja a kerti szársa nedve (nasturtium), a retek, a torma (echinaria) mindkettő elismert tulajdonsága anticorbutiféle növény, melyek természetben állapotban illányt s kénkövet tartalmaznak, s melynek neve a készítmény hatásától s a bevétele könnyűségéről a megnevezésnél épen úgy mint a gyermekeknek előszeretettel nyújt. Bazin s Caenave a „St.-Louis” kórház orvosi Párisban a jódtartalmú retek-szörpöt, támaszkodva az azzal tett számtalan sikeres gyógygyermekre — különösen a bőrbetegségek minden nemében ajánlják. — Ára 2 ft. 50 kr. A főraktár létezik TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerésznél, Pest király-utca 7. sz. a.

HOLFELD HENRIK VÁSZONRAKTÁRA

„a kék golyóhoz” Pesten, Dorottya-utca 8-ik szám alatt,
ajánlja a legújanyosra szabott árakat mindenféle rumburgi, hollandi, kreasz- és fonalvasznak jólrendezett raktárát; kaphatók nála továbbá mindenféle asztalkendő, törülközők, vászon zsebkendő, ágylágy szövetek, ablakfüggönyök, valamint mindenféle fehérneműk, női és férfiruhák, kő- és varrocéznak, béléseknek való szövetek s minden az e szakra való árucikk.

Megrendelések gyorsan és pontosan teljesítettek, s kívánatra árjegyzékek küldetnek. 1546 (2-3)

MÖSSMER JÓZSEF

rumburgi vászonraktára

„A MENYASSZONYHOZ”

Pesten, uri- és zsbáros-utca szegletén, b. Orézy-féle házban, ajánlja igen jól rendezett árutárát, ugymint:

rumburgi, hollandi, creas, sziléziai fonal-vásznak, 9/16, 10/16, széles ágylepedőknek való vásznak, valamint kész fehérneműk,

30 rőfös asztalneműk, 6, 12, 18 és 24 szömlyre való asztalterítékek, törülközők, asztalbrozsok különféle nagyságban, asztalkendő, kávékendő, fehér és színes vászon zsebkendő, angol és francia battistkendő, fehér és tarka vászon csinvat-ágyneműk, butorcsinvatok, nankingok, színes perkalók, gazdasági ruhászövetek, színes ingelmek, asztal- és ágylágy, ugyszintén mindenféle fehér szövetek, fehér perkaló, battist, clair, mouli, nyári piké, madapolan, angol shirting, piké-takarozók különféle nagyságban; ezen kívül angol gyapjúbőrnyok, színes perkalók, orlean- és lüster-szövetek, ruháknak való jutányos gyapjú-szövetek, színes alsó-szoknyák, amerikai bőrök, vászos vásznakat és több itt meg nem nevezett árucikkeket, és mindenemű

kész fehérneműkből, 1537 (2-3)

legutányosra szabott áron.

A vásznak valódiságaért jótállás biztosítottatik.

Vidéki megrendelések, feladvány szerint, pontosan és jól teljesítettek.

Minden gyomorba és váltólázbán szenvedőknek nagyon ajánlandó

DR. PEARCE EDW. 1502 (5-12)

szabadalmazott

GYOMORSZESZE

(Magen- Essenz)

mint kitűnő segédzer, ugymint: elromlott gyomor, étvágyhiány, gyomor-émelygés, rögzített gyomorgyengeség és rossz emésztés, savanykészség, gyomorégés, felhúvadás, gyomorgörös, fejtájtás (ha t. i. ez a gyomorból származik), váltóláz stb. ellen.

Főraktár egész Magyar-, Erdély-, Horvát-, Tót- és Dalmát-országokra nézve:

PESTEN TÖRÖK JÓZSEF

gyógyszerész urnál, király-utca 7-ik szám alatt, klhez mindazon vidéki gyógyszerészek urak, kik raktárt kívannak átvállalni, szíveskedjenek fordulni.

BECSRE és a többi koronaországokra nézve a főraktár WEISS JÓZSEF gyógyszerész urnál létezik Bécsben, Tuchlauben Nr. 27.

Azokon kívül még léteznek raktárak következő gyógyszerészek urnál:

Aradon: Szarka János.
Baan: Bartovics István.
Bátaszéken: Pasch Lajos.
Brassóban: Stiehler Ede „a fehér templomhoz”.
Cacazan: Bentsch Fiedl.
Egerben: Ertinger Ignác.
Eszéken: Karolovics M. és Deszthly István.
Daruvar-fürdőben: Kuschewich A. L.
Göllnitzben: Brujmann K. Ede.
Gyöngyösön: Koczianovich J.
Győrött: Némethy Pál.
Hajdu-Dorogon: Tanács Mihály.
Hllokán: László Frigyes.
Janosházán: Kossa Guszt.
Jászkan: Ody Károly.
Jolsván: Maléter Béla.
Károlyvárt: Hincz D. és Wolf János.
Lugoson: Kronetter F.
Magyar-Ovár: Sziklay Antal.
Makón: Nagy Adolf.
Miskolcon: Balogh Istv.
Módoson: Jezovits Zsigmond.
Monoron: Demtsa Konstantin.
Munkács: Gottier Lip.
Nagy-Lakon: Lenhard J.
Nagy-Mihályban: Csizur Bertalan.
Naszeban (Szlavoniában): Mernyik András.
Oroszházán: Székány Istv.
Pécsen: Nendtwich Vilh.
Zágrábban: Mittelbach Zs.
Pozsonban: Pisztor B. Schneberger D.
Rimaszombat: Hamaljár K.
Rosnyon: Posch J. J.
Sároboárdon: Trastyánszki Károly.
Szegeden: Aigner Károly és Meák Gyula.
Szent-Miklóson: Haluska Péter.
Szlár-Váralyan: Gerber Ödön.
Szikszon: Aichmann József.
Temesvárt: Pecher J. E.
Tokajban: Krötzer Ágost.
Tornallán: Lipthay J.
Ungváron: Bene L.
Uj-Bányán: Nickel Ödön.
Varasdon: Lellis Ede.
Zágrábban: Mittelbach Zs.
Munkács: Gottier Lip.
Nagy-Lakon: Lenhard J.
Nagy-Mihályban: Csizur Bertalan.
Naszeban (Szlavoniában): Mernyik András.
Oroszházán: Székány Istv.
Pécsen: Nendtwich Vilh.
Zágrábban: Mittelbach Zs.

Ára egy üvegesnek, használati utasítással együtt, 1 forint.

Postán küldve a pakolásért 20 kr. több.
Isméti eladókknak illendő engedék adatik.

Figyelemreméltó kertkedvelőknek!

Mindenemű friss fűszerek, virág- s mezei magvakon kívül kapható még raktárunkban kellő választékban szaktudományilag összeválasztott s minden szükségletnek megfelelő magvak, u. m.: fűszerek-magvak: 5 faj 40 kr.; 10 faj 60 kr.; 15 faj 1 ft.; 20 faj 1 ft. 20 kr.; 30 faj 2 ft.; 15 faj erősebb adagban 1 ft. 50 kr.; 20 faj erősebb adagban 2 ft. — Nyári virágmagvak: 10 faj 40 kr.; 20 faj 80 kr.; 30 faj 1 ft. 50 kr.; 40 faj 2 ft. 40 kr.; 20 faj ujdonsággal 2 ft.; 30 faj ujdonsággal 3 ft. — Évelők: 10 faj 40 kr.; 20 faj 1 ft.; 30 faj 1 ft. 50 kr.; 40 faj ujdonsággal 3 ft. — Feltűzők: 5 faj 25 kr.; 10 faj 50 kr.; 20 faj 1 ft. Ezenkívül bátor vagyonok a t. cz. közönséget valódi braunschweigi káposztamagokkal ellátott raktárunkra fűszertel figyelmeztetni, fontja 4 ft.; továbbá kaphatók még nálam nagy választékban fűszerek s fűmagkeverékek mezők s parkok tartós bevetésére, gyümölcs- és díszfák és szőlővesszők s legutányosabbnak.

MARC F.

1536 (2-3) magkereskedése Pesten, kigyóutca 6. sz. alatt.

CHEFS-D'OEUVRE DE TOILETTE!

Császári, királyi és fejedelmi udvarok által pártfogott! Kiváltságok, szabadalmak- és érkekkel kitüntetett!

Dr. BÉRINGUIER L.
KORONA-SZESZE.
(Quintessenz d'Eau de Cologne.)

Egy eredeti palack 1 forint 25 krajczár.
Kitűnő minőségű — nemcsak mint bessen illat- és mosdóvíz, hanem mint hatalmas orvosság is, mely az életétől fölírta és edzi.

BORCHARDT ORVOSTUDOR
NÖVÉNYSZAPPANA,

az arczsín szépitése- és javítására, s kipróbált szer a bőr minden tisztatlansága ellen, valamint nagy sikerrel alkalmazható a fürdők minden nemél — egy bepecsételt eredeti csomag 42 kr. —

Dr. Beringuier
NÖVÉNYI HAJFESTŐSZERE.

(Tokban kék- és eszékkel együtt 5 ft.)

Mint ezélnak teljesen megfelelő s mint tökéletesen ártalmatlan szan van elismerve, s vele a haját, száskált és szemöldököt minden tetszés szerinti árnyalatban tartósan festhetni.

Dr. LINDES TANÁR
növényi rudacs-hajkenőcse.
(Stangen-Pomade.)

a haj fényét s ruganyosságát öregbíti, s egyúttal a hajbub szilárdan tartására is alkalmas; — egy eredeti darab 50 kr. —
Az összes fennebbi, kitűnő sajtásáuk által dicséretesen ismert szerek, valódiságukért kezesség mellett.

Kaphatók:

Török J., Jezovits M., Scholtz J., Kiss K., Sztupa Gy.

(PESTEN: gyógyszer, király-utca, 7. sz. alatt.)

(BUDÁN: A városi gyógy- Ráth Péter szertárában, gyógyszer, tában.)

valamint a magyar királyi és örökös tartományok előkelőbb városaiiban felállított raktárakban, ugymint:

Arad: Tedschi J.
A-Kabin: Tyroler és Schlesinger.
Almas: Beck Kóbi.
Baja: Klenz és Babócs.
Bartfa: Waniek és társa.
Brassó: Stenner F. és Jekelius F. gyógyszer.
B-Gyarmath: Omasta T.
B-Csaba: Lóczy J. gysz.
Beszterce: Kelp Friggy, Dietrich és Fleischner.
Bonyhád: Straicher B.
Brezsnóban: Güllner S. F. és fia.
Besztercebánya: Buschmann J. és Güllner F. gyógyszer.
Böszörmény: Lányi M.
Bazin: Streicher Gy.
Csaktornya: Káráz A.
Csongrád: Turi L.
Csakvár: Lukács Gyula gysz.
Csanád: Telbisz J.
Cacaza: Eichenwald M.
Csakcsa: Wojnovits D. B.
Debreczen: Ozanak J. gysz., Rothschneck K., Geréb és Hannig.
Datta: Braumüller J. gysz.
Déva: Bosnyák és Gergely.
D-Földvár: Nádhera P.
Deés: Kremer S.
Erzsebetváros: Schmidt A.
Eperjes: Zsembery Ignác, és Pap József Sám.
Eger: Piller és Tschögl.
Esztergom: Bierbrauer C. J.
Eszék: Hirsch D.
Fehérvár: Poppovits B. J., két csillag.
Georgenberg: Hensch E.
Göllnitz: Boldoghy E.
Győr: Ecker F., Szayler és Csep.
Gyöngyös: Koczianovich J. gyógyszer.
Gy-Sz. Miklós: Fröhlich E.
Gyula: Oerley István gysz.
Halas: Hirscher D.
Hatzfeld: Schur F. J.
Högyész: Raus W. és fia.
Homonna: Papinszky J.
H-M-Vásárhely: Braun és társa.
Hollits: Muhlauer R. gysz.
Heves: Blau J.
Igló: Fischer G. gyógyszer.
Jászberény: Leitner K.
Jolva: Porubszky S.
Kőszeg: Tenköcny V. gysz.
Kóhalom: Lang G. R.
Károlyfehérvár: Matherny E. és Ruzs J.
Kassa: Eschwig E. és Quirfeld K.
Kaposvár: Kohn Jakab.
Késmárk: Generich A. gysz.
Keskemét: Markovits G. és Fáy K. József gyógyszer.
Keszthely: Singer M.
Komárom: Belloni A.
Kálcsa: Behr L. B.
Kisújszállás: Nagy S.
Kisbér: Stern E.
Kolozsvár: Wolf J. gysz. és Engel J. gysz.
Körmözbánya: Ritter J.
Kun-Sz. Miklós: Csapó G.
Kuhin: Stojanovics J.
Kézdí-Vásárhely: Fejér L.
Lippa: Csordán A.
Liptó-Sz. Miklós: Krivosz J.
Losoncz: Bódy J. E.
Lubló: Glaz J.
Lugos: Schiesler A. és Popovits J.
Léva: Bolemann E. gyógyszer.
Makó: Ocsosvsky S.
Máradvásárhely: Fogarassy J.
Medgyes: Vándor s Brandisch és Brekner Károly.
Mohács: Philipp F.
Miskolcz: Böszörményi J. gysz. és Spuller J. A.
Móór: Ebner J.
Munkács: Tóth K., Haupt J. L. és Horvitz S.
Márthegyi: A fennebbi érintett szab. specialitások megalapított hírneve a legkülönfélébb utánzásokat s megmagistaltatásokat idézik elő, emellegve tiszteltem felkerem a t. cz. fogyasztó-közönséget, hogy nemcsak saját a bel- s külföldön oly hízelgő megtiszteltetésben álló árucikkeim érdekében számtalanszor közhírre tett eredeti csomagolási módokra, hanem azon hiteles bizonyítványi czékekre is, melyek időnkint a helyi és tartományi hírlapokban közreadásra juttattak, — eszlódás kikerülése tekintetéből, — éber figyelmét kiterjesztési szíveskednék. 1143 (16-21)

BIZTOSÍTÉK.

RAYMOND és TÁRSA.

műtani vegyészek, illatszert-gyárosok és cs. kir. szabadalom-tulajdonosok Berlinben.

Dr. BÉRINGUIER
növény-gyökér-hajolaja.

Egy, hosszabb használatra elegendő palackkal 1 forint.

Dr. Suin de Boutemard
FOG-PASTÁJA.

A legjobb minőségű növényi alkatrészekből készítve, a haj és száskált fenntartására, erősítése- és szépitésére, valamint a terhes bórhamlás és sörömrépedés megakadályozására.

Dr. HARTUNG
chinahéj-olaja,

A legjobb chinahéj-főzetéből, balzsamos olajakkal, a haj fenntartása- és szépitésére.

Dr. HARTUNG
növény-hajkenőcse,

élesztő, tápláló nedvek és növényi alkatrészekből, a hajnövesztés- és elénkítésére.

Dr. HARTUNG
Balzsamos olajszappan,

mint gyengéd, hathatós mindennapi mosdó-szer, még a hölgyek és gyermekek leggyengébb bőrére is, a legúrgyökebbben ajánlatik; — egy eredeti csomag 45 kr.

Dr. HARTUNG
chinahéj-olaja,

A legjobb chinahéj-főzetéből, balzsamos olajakkal, a haj fenntartása- és szépitésére.

Dr. HARTUNG
növény-hajkenőcse,

élesztő, tápláló nedvek és növényi alkatrészekből, a hajnövesztés- és elénkítésére.

Dr. HARTUNG
Balzsamos olajszappan,

mint gyengéd, hathatós mindennapi mosdó-szer, még a hölgyek és gyermekek leggyengébb bőrére is, a legúrgyökebbben ajánlatik; — egy eredeti csomag 45 kr.

Dr. HARTUNG
chinahéj-olaja,

A legjobb chinahéj-főzetéből, balzsamos olajakkal, a haj fenntartása- és szépitésére.

Dr. HARTUNG
növény-hajkenőcse,

élesztő, tápláló nedvek és növényi alkatrészekből, a hajnövesztés- és elénkítésére.

Dr. HARTUNG
Balzsamos olajszappan,

mint gyengéd, hathatós mindennapi mosdó-szer, még a hölgyek és gyermekek leggyengébb bőrére is, a legúrgyökebbben ajánlatik; — egy eredeti csomag 45 kr.

Dr. HARTUNG
chinahéj-olaja,

A legjobb chinahéj-főzetéből, balzsamos olajakkal, a haj fenntartása- és szépitésére.

Dr. HARTUNG
növény-hajkenőcse,

élesztő, tápláló nedvek és növényi alkatrészekből, a hajnövesztés- és elénkítésére.

Dr. HARTUNG
Balzsamos olajszappan,

mint gyengéd, hathatós mindennapi mosdó-szer, még a hölgyek és gyermekek leggyengébb bőrére is, a legúrgyökebbben ajánlatik; — egy eredeti csomag 45 kr.

Dr. HARTUNG
chinahéj-olaja,

A legjobb chinahéj-főzetéből, balzsamos olajakkal, a haj fenntartása- és szépitésére.

Dr. HARTUNG
növény-hajkenőcse,

élesztő, tápláló nedvek és növényi alkatrészekből, a hajnövesztés- és elénkítésére.

Dr. HARTUNG
Balzsamos olajszappan,

mint gyengéd, hathatós mindennapi mosdó-szer, még a hölgyek és gyermekek leggyengébb bőrére is, a legúrgyökebbben ajánlatik; — egy eredeti csomag 45 kr.

Dr. HARTUNG
chinahéj-olaja,

A legjobb chinahéj-főzetéből, balzsamos olajakkal, a haj fenntartása- és szépitésére.

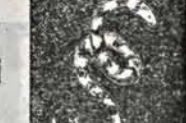
Dr. HARTUNG
növény-hajkenőcse,

élesztő, tápláló nedvek és növényi alkatrészekből, a hajnövesztés- és elénkítésére.

Dr. HARTUNG
Balzsamos olajszappan,

mint gyengéd, hathatós mindennapi mosdó-szer, még a hölgyek és gyermekek leggyengébb bőrére is, a legúrgyökebbben ajánlatik; — egy eredeti csomag 45 kr.

Német-
országi
trichin

készülé-
kek
80 kr.

Nagyítóüvegek (Mikroskope) a trichinek (fonalozók) vizsgálására, trichin-készítéssel 6 ft.

Nagybőrszerűmikroskópok 10 ft. és feljebb. Legújabb szerkezetű vámsúly-levelemérők 1 ft.

Magnesium-sodrony (1 láb) . . . 10 kr.

Finom szemüvegek, acél és szaru foglalvánnyal 1 ft., 1 ft. 50 kr., 2 ft.

„ szemüvegek ezüst foglalvánnyal 3 ft., legerősebbek 5 ft.

„ ezüst szemüvegek foglalvány nélkül 3 ft.

„ arany szemüvegek könnyű foglalvánnyal 6 ft.

Rococos (Pince-nez) kantuk foglalvánnyal 1 ft. — 1 ft. 50 kr.

Rococos „ békateknő foglalvánnyal 3-5 ft.

Rococos „ acél foglalvánnyal 1 ft. 50 kr., 3 ft.

Rococos „ ezüst foglalvánnyal 3 ft. 50 kr., 5 ft.

Rococos „ acél foglalvánnyal 1 ft. 50 kr., 3 ft.

Rococos „ ezüst foglalvánnyal 3 ft. 50 kr., 5 ft.

Rococos „ acél foglalvánnyal 1 ft. 50 kr., 3 ft.

Rococos „ ezüst foglalvánnyal 3 ft. 50 kr., 5 ft.

Rococos „ acél foglalvánnyal 1 ft. 50 kr., 3 ft.

Rococos „ ezüst foglalvánnyal 3 ft. 50 kr., 5 ft.

Rococos „ acél foglalvánnyal 1 ft. 50 kr., 3 ft.

PIRNITZER TESTVÉREK

pénzváltó- és bizomány-üzlete Pesten, Dorottya-utca 10-ik szám alatt.

foglalkozik:

1. Mindennemű állam- és iparpapírok, sorsjegyek, földterhermentesítési és elsőbbségi kötvények, záloglevelek, arany- és ezüstpénzmekek, bankjegyek és devisek bevásárlásával és eladásával.
2. Magyar bank- és iparpapírok bevásárlásával és eladásával.
3. Mindennemű értékpapírokra kölcsönadással és az előlegezett összeg vagy egyszerre, vagy részletként fizethető vissza.
4. Utalványok s hitellevelek kibocsátásával, Európa bármely váltópiacára, tetszés szerinti látra.
5. Lejárt szelvények és kötelevények beváltásával s kihúzott sorsjegyek leszámlálásával.
6. Kiszorolható mindennemű értékpapírok megvizsgálásával.
7. Működési körünkbe vágó minden megbízások elvállalásával s azok elintézésével, a pesti, bécsi s külföldi számlára.

a legmértányosb feltételek alatt.

Ajánljuk továbbá értékpapíraink bevásárlását

részletfizetések mellett,

mint azok legkönnyebb beszerezhetési módját. — Az összegek, valamint a fizetési határidők egészen a vevők tetszése szerint osztanak fel, kiszorolható értékpapíroknál, az első részlet befizetésével a nettó nyereségyen már a vevőnek azonnal s egyedül birtokába esik.

Kamatkozó papírok azonban azon előnyt nyújtják, hogy a szelvények a vevő birtokába mennek át, s így a beszedendő kamatok csaknem azon összeg-többséget, melyekkel az értékpapírok a napi árfolyam szerint magasban vásároltak meg, egyensúlyozzák.

Hogy a t. c. z. közönségnek bármennyű sorsjegyek beszerezhetése megkönnyített-hessék, s hogy mindenkinek alkalom nyujtathassék, csekély havi részlet-fizetéssel saját választása szerint egyidejűleg legalább is 5 darab különemű sorsjegyek birtokába juthatni, alább következő összeállításokat rendeztünk:

4 1/2 ft. havonként:	1 Windischgrätz-Waldstein, Como, Keglevich, Rudolf-sorsjegy.
6 "	1 Salm, Genois, Windischgrätz, Keglevich, Rudolf-sorsjegy.
7 "	1 1864-iki 50 fto, Pálffy, Genois, Windischgrätz, Keglevich-sorsj.
8 "	1 4% triezsi 50 fto, Como, Pálffy, Waldstein, Rudolf-sorsjegy.
8 1/2 "	1 1839. 50 fto, Salm, Pálffy, Windischgrätz, Keglevich-sorsjegy.
9 "	1 Eszterházy, Clary, Waldstein, Keglevich, Rudolf-sorsjegy.
9 1/2 "	1 4% gőzhajózási, budai, Waldstein, Windischgrätz, Rudolf-sorsj.
10 "	1 1864-iki 100 fto, Pálffy, Waldstein, Windischgrätz, Keglevich-sj.
11 1/2 "	4% triezsi 100 fto, Salm, Genois, Waldstein, Rudolf-sorsjegy.
12 "	1 hitel, 1864-iki 50 fto, Salm, Waldstein, Keglevich-sorsjegy.
14 "	1 1860-iki 100 fto, 1864-iki 100 fto, Salm, Genois, Rudolf-sorsj.
16 "	1 hitel, 1860-iki 100 fto, 1864-iki 50 fto, Salm, Rudolf-sorsjegy.
18 "	1 4% 1864-iki 250 fto, 1864-iki 100 fto, Clary, Waldstein, Keglevich-s.
22 "	1 hitel, 1860-iki 100 fto, 1864-iki 100 fto, 1839-iki 50 fto sorsj.
24 "	1 1839-iki egész, Salm, Waldstein, Keglevich, Rudolf-sorsjegy.
30 "	5% 1860-iki 500 fto, 1864-iki 50 fto, Genois, Clary, Rudolf-sj.

Különösen előnyösek az általunk rendezett

társasjátékok 10 részesre,

melynél a részvevők mindegyike vagy 20 hó alatt havonkénti, vagy 20 hó alatt 1/4 évenkénti részletben egyenlő összetételű fizet. Az első részlet lefizetése alkalmával a részvevők

Részletes sorshuzási tervek, valamint részletfizetési programok ingyért szolgáltatnak ki.

Lótulajdonosok különös figyelmébe ajánljuk

OTTENREITER LIPÓT
CSÚZ-ELLENES ÍRJA

lovak számára.

(LINIMENTUM ANTI-RHEUMATICUM EQU).

Használat előtt.

Használat után.

Ezen hathatós gyógyszer, mely lovaknál akár frissen támadott, akár idült rokkantságánál, vagyis azok lábainak csúszos-rheumatisz gyulladásánál, marulások, rándulások és bokacsúszásoknál, lapocka s keresztcsinájánál, vagy a meghűtés által előidéztet bármely csúszos feszesség és merevedettség ellen, indaganatnál, idősleg elgyengült vagy kisgyűzött, kimerült és gyenge lovaknál alkal mazandó, és ezen elősorolt bajoknak eddig még hallatlan gyors és tökéletes gyógyulást hozza létre. Ezen ír nemcsak magán bizon yonítványok által, hanem a pesti m. k. alhatyógyintézet által megvizsgáltatott s valóban gyógyerejének tapasztaltatott a hivatalos bizonyítvány által megerősítetett. — Miután ezen ír alkalmazásánál gyors és jó hatása mellett, sem a szőr színének változásától, vagy annak kihullásától tartani nem kell, és több évig is megtartja gyógyerejét, azért is ezen ír nemcsak Magyarhonban, hanem az ausztriai birodalmon túl is a legkedvezőbbben fogadtatott és jó hatása miatt elismerésben részesült.

Ezen ír kapható: alulról címzett, nevével ellátott pecsétgyomvály lepecsételt kökörsókban a használati utasítással együtt. Ára egy kis korsónál 2 ft 50 kr., nagyknál 4 ft 50 kr., az elválás minden egyes korsótól 30 kr. Megrendelések csak az ír s elválásai értékek postadíjmentesen megküldésével azonnal pontosan teljesíttetnek. Belföldi raktárakban a kis korsó 3 ft., a nagy 5 ft., külföldön az ottani lapok hirdetése szerint.

OTTENREITER LIPÓT, okleveles állatorvos,

Pesten, kis hid-utca 3. sz., a hová a megrendelések és levelek utasítandók; az utolsó posta megjegyzése kéréti.

1441 (4-6)

Mindennemű
takarópapíros
(Makulatur)

kapható Pesten, egyetem-utca 4-ik sz.

Kiadó-tulajdonos Heckenast Gusztáv. — Nyomatott saját nyomdájában Pesten, 1866 (egyetem-utca 4-ik szám alatt).

Előfizetési feltételek 1866-dik évre: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Fél évre 5 ft. — Csúpn Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — Csúpn Politikai Ujdonságok: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft.

Hirdetési díjak. a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokhoz, 1866. január 1-től kezdve: Egy, négyezer hasáboztó petit sor ára, vagy annak helye egyszeri gátánál 10 krba háromszor- vagy többszöri ígátásnál csak 7 krba számítatik. — Külföldre nézve kiadó-hivatalunk számára hirdetményeket elfogad, Hamburg és Altonában: Hansenstein és Vogler. — M. Frankfurtban Jaeger könyvkereskedése; Bécsben: Oppelik Alajos. — Bélyeg-díj, külön minden ígátás után 30 ukr.

Tisza László.

Találunk gyakran az életben oly férfiakra, kik bár az édes semmit nem tevések-élhetnének, mert csábhangokkal hívja fel erre családi körök, vagyoni állapotuk, a társadalomban elfoglalt állásuk: mégis a közélet viharának hullámain keresik fel. Ez elhatározásnak számos lélektani indoka van; de a fő ok mégis az marad, hogy az ily jellemek ösztönszerűleg átérzik azt, hogy a közügy tövises küzdelmeire születtek, s így a magánélet kedvtelése helyett e hivatásnak kell élniök; az ily férfiak keblében nem oltathja el a kényelem sovargása a hazaszeretet tisztá lángját, s ezért a szent ügy védelmében és szolgálatában nem félnek, sőt csaknem ohajtják a vihart, a küzdelmet.

Egy ily politikai jellem rövid életrajzát kíséreljük meg, midőn mai képünket méltó keretbe foglalni igyekeztünk.

Tisza László született 1829. június 27-én. Tanulmányait fivére (Kálmán és Lajos) társaságában, Szőnyi Pál vezetése alatt, az atyai háznál kezdte s huzamos ideig folytatta Pesten; a közviszágakat részint a debreceni kollégiumban, részint a pesti egyetemnél állotta ki, úgy hogy 1848. eleje már mint kirtáblai felesküdt jurátust találta. Márczius 15-ke után a pesti nemzetőrség soraiba lépett s előbb mint őrmester, majd mint főhadnagy és zászlóalj segéd-tiszt szolgált, — egyszersmind a földművelési, kereskedelmi és iparminisztériumban segéd-falgalmazó volt.

Később a katonai pálya iránt érezvén vonzalmat, István főherczeg nádor által a nádorhuzarcokhoz hadfinak nevezetett ki, s midőn az ezred hazajövele kétségessé vált, a Miklós nevet viselő huzsárezredhez ment át s a gyakorlat terén tanusított képességének köszönhető, hogy főhadnaggyi ranggal dandárparancsnoki segéddé lön előléptetve. Azonban már 1848. végén (Moor-nál) hosszabb időre csataképtelenné vált. Alig hogy seiből felgyógyult, már is hadi fogságra jutott, a honnan külö-

nös módon sikerülvén menekülnie, mint kapitány a hadügyminiszterre lett Görgey mellé nevezetett ki titoknoknak. Nem sokára sebei miatt, (melynek maradványai még most is diszítik élettelen arcát) a nagyvárad fűrdőket kényszerült igénybe venni. Itt találta őt a világosi nap.

A besorozástól ekkori hadszolgálatra képtelen volta miatt felmentetvén, fivérével egyetemben másfél évet töltött külföldön, nevezetesen Berlinben, Párisban és Angliában. Ez időt is ismeretei gyarapítására fordítá, tanulmányozván a művelt Európa po-

egy mintává varázsolta, s szóval, tettel és a saját útján egyre buzditván birtokostársait az okszerű, belterjes gazdaszat mezején eszközlendő haladásra, maga folyvást az uttörők elsői közt működött és működik ma is mindenütt. Az erdélyi gazdasági egyeslet új életre ébresztésére nagy befolyással volt s mint alelnök az egyesület tevékenységének fejlesztésében sok érdemet szerzett.

Egyike volt azoknak, kik a hajdan híres erdélyi lótenyésztés hanyatlásán segitendők, a lovaregylet felállítását kezdeményezték, s a lónemesítés érdekében ma is tetemes ál-

dozatokat hoz, miről a Kolozsvárt évenként tartatni szokott lóversenyek is tanuskodnak. Mint a nagyenyedi egyházmegye főgondnoka fáradszhatlanul közremunkált arra, hogy az ez idő tájt csupán a protestans egyház körében fennmaradt alkotmányos intézmények a nyomasztó körülmények daczára megőriztessenek, s a nagyenyedi egykor virágzó főiskola hamvai-ból mindinkább kiemelkedhesék. Hasonló buzgalmat fejt ki a többi hazai intézetek körül is.

Az 1860-iki korszak Tisza Lászlót mint sokoldalú elméleti tudományos képzettséggel, gyakorlati tapasztalatokkal felruházott tiszta jellemű férfit találta. Az ekkor ismét megnyílt politikai élet küzdelmén megjelenvén, a tanácskozó teremben s a napi sajtó útján oly kitünő bizonyítékait adá a közügyek-beni jártasságának, hogy e téren is a vezérérőfiak sorába emelkedett, csakhamar felismervén benne honfirtársai az alkotmány és szabadelvű haladás egyik legerősebb és tántoríthatlan bajnokát.

1861-ben az alkotmányos törvényhatóságok visszaállításakor Tordamegye főispáni hivatalával lön megkínálva; de ezt, mint oly hazafi, ki a „restitutio in integrum” jelszó alatt küzd — megköszönte, s Biharmegye tenkei kerülete által közfelkiáltással választván képviselőül, mint ilyen jelent meg a pesti csonka hongyülésen, hol mint a ház-

TISZA LÁSZLÓ.